

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА В УМОВАХ
ФІНАНСОВИХ І ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ
ДЛЯ УКРАЇНИ»**

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

2024 р.
м. Київ

*Міністерство освіти і науки України
Міністерство сільського господарства та продовольства (Франція)
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства
та продовольчих програм (Україна)
Державна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури»
Азейбарджанський державний економічний університет (Азейбарджан)
Університет Мангалаятан (Індія)
Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
Природничий університету міста Вроцлав (Польща)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я (МАКБЕЗ)
Університет прикладних наук Яноша Кодолані (Угорщина)*

**МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
В УМОВАХ ФІНАНСОВИХ І ПРОДОВОЛЬЧИХ
ВИКЛИКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародний науково-практичний семінар

КИЇВ
2024

УДК 339.9:338.43:338.124:338.23(477)

Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України. Збірник тез Міжнародного науково-практичного семінару 27 лютого 2024 року. К.: НУБіП України. 2024. 76 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами Міжнародного науково-практичного семінару, який відбувся в навчально-науковій лабораторії «AGMEMOD» на економічному факультеті Національного університету біоресурсів і природокористування України.

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

© Національний університет біоресурсів
і природокористування України, 2024

© Колектив авторів, 2024

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL
SCIENCES OF UKRAINE**

**«INTERNATIONAL ECONOMY
IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL AND FOOD
CHALLENGES FOR UKRAINE»**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL SEMINAR

COLLECTION OF ABSTRACTS

KYIV, 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Ministry of Agriculture and Food (France)
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
State Agency of Ukraine for the Development of Land Reclamation, Fisheries, and
Food Programs (Ukraine)
State Institution "Methodological and Technological Center for Aquaculture"
Azerbaijan State University of Economics (Azerbaijan)
Mangalayatan University (India)
National Institute for Economic Research (Georgia)
Wroclaw University of Environmental and Life Sciences (Poland)
Batumi Shota Rustaveli State University (Georgia)
International Academy of Culture, Safety, Ecology, and Health (IACSEH)
Kodolányi János University of Applied Sciences (Hungary)

**INTERNATIONAL ECONOMY
IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL
AND FOOD CHALLENGES FOR UKRAINE**

COLLECTION OF ABSTRACTS

International scientific and practical seminar

KYIV

2024

UDC 339.9:338.43:338.124:338.23(477)

International Economics in the Context of Financial and Food Challenges for Ukraine. Collection of Abstracts of the International Scientific and Practical Seminar, February 27, 2024. Kyiv: NUBiP of Ukraine. 2024. 76 p.

The collection of abstracts is compiled based on the materials of the International Scientific and Practical Seminar, which took place at the «AGMEMOD» Educational and Scientific Laboratory of the Faculty of Economics at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

The authors are responsible for the content of the scientific papers and the accuracy of the factual and statistical materials presented

© National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine, 2024
© Team of Authors, 2024

ЗМІСТ

K.R.S. Sambasiva RAO, Vdovenko N.

International economy in the conditions of financial and food challenges in the cooperation of Ukraine and India..... 9

Burkatskyi M., Botond Géza Kálmán

How trading services can help Ukraine in post-war era..... 12

Шарило Ю. Є., Гечбаия Б. Н., Андрущенко А. В.

Удосконалення звітності в аквакультурі для формування конкурентоспроможності галузі за умов продовольчих викликів..... 14

Гаджиєв Н., Заленська Є. А, Тишечко А. В.

Міжнародний досвід у підходах до моделювання оцінки показників економічної ефективності вирощування чорної львинки для регулювання галузевого розвитку..... 20

Поплавська О. С., Шевель О. О.

Формування попиту на продукцію аквакультури в світі шляхом реалізації нових ринкових можливостей і підходів маркетингу для продовольчого забезпечення..... 24

Грабовський Д. О.

Міжнародний досвід формування державної підтримки розвитку аграрного сектору економіки..... 27

Домбровська Т. О.

Організаційно-технологічні рішення вирощування риб-меліораторів досягнення високої рибопродуктивності ставків в контексті трансформаційних процесів..... 30

Гейко Н. В., Гонта Д. О.

Основні торгові партнери України в сучасних умовах..... 34

Гончаренко О. Ю., Кірейцева О. В.

Основні аспекти Європейського Союзу в умовах інтераційних процесів..... 36

Гудзішевська С. І., Коробова Н. М.

Сучасний стан взаємодії між Європейським Союзом і Україною в умовах надзвичайних викликів..... 39

Жадан М. О., Коробова Н. М.

Роль міжнародних інвестицій в розвитку української економіки..... 42

Dmytryshyn R. A.

Development of international relations in the context of financial and food security challenges for Ukraine..... 46

Жарук Т. С., Павленко М. М.

Співпраця України з Європейським Союзом для реалізації підходів міжнародної економіки в умовах фінансових і продовольчих викликів..... 48

Йосенко М. П., Кірейцева О. В.

Досвід здійснення міжнародної економіки у Франції..... 51

Комарова Н. А., Перегуда Ю. А.

Вплив Світової організації торгівлі на українську економіку..... 54

Мізяк А. О., Кірейцева О. В.

Міжнародна економіка європейських країн..... 58

Сидоренко Д. М., Перегуда Ю. А.

Еволюція підходів до реалізації положень міжнародної економіки в Європі..... 61

Скороход В. Е., Павленко М. М.

Стратегії диверсифікації експортних ринків як інструмент зменшення фінансових ризиків для України..... 63

Скрипник Є. О., Павленко М. М.

Європейський Союз приклад успішного інтеграційного проекту..... 65

Троян С. С., Кірейцева О. В.

Міжнародна економіка Італії..... 68

Яцун А. Г.

Новітні тенденції впливу галузі равліківництва на економіку та торгівлю в Італії..... 70

K.R.S. SAMBASIVA RAO

*D.Sc. Biotechnology, Associate Professor, Vice-Chancellor,
Mangalayatan University, Jabalpur, Madhya Pradesh, India*

Nataliia VDOVENKO

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department,
Department of Global Economy,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

INTERNATIONAL ECONOMY IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL AND FOOD CHALLENGES IN THE COOPERATION OF UKRAINE AND INDIA

The contemporary global economy faces numerous financial and food security challenges, necessitating effective cooperation between countries to address them. In this context, the partnership between Ukraine and India is of particular significance, as both countries possess substantial potential for mutually beneficial collaboration in agricultural production and trade. Global economic instability, driven by various factors including geopolitical conflicts, fluctuations in financial markets, and the COVID-19 pandemic, poses significant financial challenges for many nations. Amid rising inflation and currency volatility, Ukraine and India can collaborate to strengthen their financial systems through mutual investments, the development of joint financial instruments, and the implementation of innovative technologies in the financial sector. Population growth, climate change, and the scarcity of natural resources present serious food security challenges. Ukraine, as one of the leading producers of grain, can become a crucial partner for India in ensuring food security. Cooperation in agricultural technologies, experience exchange, and joint research will enhance agricultural productivity in both countries.

In 2023, Ukrainian grain exports to India amounted to 2 million tons, generating USD 500 million. With a projected 20 % increase in exports over the next three years, volumes could reach 2,4 million tons, equivalent to USD 600 million. Another important area of cooperation is the development of trade between Ukraine and India. Ukraine exports significant quantities of grain, oilseeds, and other agricultural products to India, while India can supply Ukraine with food products, textiles, pharmaceuticals, and other goods. Joint investment projects in the agro-industrial

sector, manufacturing, and infrastructure can promote economic growth and create new jobs in both countries.

Cooperation in scientific research and the implementation of innovative technologies can be a significant driver of development for both Ukraine and India.

Joint programs in the development of agrotechnologies, biotechnologies, and information technologies can enhance production efficiency and ensure sustainable development of both economies.

India, with its advanced IT sector, can become a crucial partner for Ukraine in implementing digital solutions in agriculture and management. It is also important to note that India is currently a global leader in information technology.

Cooperation with Ukrainian companies can include software development, IT outsourcing, and the implementation of digital solutions across various economic sectors.

This will contribute to improving business process efficiency and fostering innovation. Indian IT companies can increase their IT services exports to Ukraine from USD 50 million to USD 150 million over three years through the development of joint IT projects and outsourcing.

A fundamental aspect of cooperation is the development of educational programs and exchanging of students and researchers. Joining educational projects and internship programs can enhance the qualifications of professionals in various fields, particularly in the agricultural sector, finance, and technology. This will contribute for preparing a new generation of specialists capable of effectively addressing contemporary challenges.

Cooperation between Ukraine and India can also include joining projects on environmental protection and the rational use of natural resources.

The exchange of experience in environmentally sustainable farming, water resource management, and biodiversity conservation can enhance the ecological sustainability of agricultural production. Cooperation between Ukraine and India in the context of financial and food security challenges has significant potential for mutually beneficial development.

The development of trade between Ukraine and India is an important element of mutually beneficial cooperation, especially under current financial and food security challenges. Trade between these two countries can encompass a wide range of goods and services, promoting economic growth and strengthening bilateral relations. As Ukraine is one of the world's leading exporters of grain crops such as wheat, barley, and corn, the growing demand for food in India due to its increasing population means that Ukrainian grain can play a crucial role in ensuring India's food security.

At the same time, India can supply Ukraine with products such as rice, spices, tea, coffee, and exotic fruits, which are in high demand on the Ukrainian market. This will contribute to diversifying the diet of Ukrainian consumers and improving the quality of life. Ukraine also has significant potential in the production of machinery and equipment, which can be in high demand in India for the development of industrial capacities.

This includes equipment for agriculture, mining, and heavy engineering. Meanwhile, India can export electronics, automobiles, and other industrial goods to Ukraine, which are in high demand in the Ukrainian market. This will strengthen trade relations and create new jobs. Indian exports of electronics and automobiles to Ukraine amounted to USD 200 million in 2023.

An annual growth rate of 15 % over the next five years could increase this figure to USD 350 million by 2028. At the same time, the development of financial services, including banking, insurance, and fintech, can strengthen the financial systems of both countries. India can provide its financial technologies to the Ukrainian market, while Ukraine can share its experience in financial market regulation.

Thus, cooperation between Ukraine and India in the context of financial and food security challenges holds significant potential for mutually beneficial development. Mutual investments, trade development, joint scientific research, and educational programs can contribute to economic stability, food security, and sustainable development in both countries. Adapting and implementing international experience, innovations, and technologies are key elements for successful cooperation under current conditions.

Burkatskyi M.,

*First-year student in the International Economics educational program, specialty 051
"Economics," National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

Botond Géza Kálmán

*Associate Professor of the Department of Business and Management,
Kodolányi János University of Applied Sciences (Hungary)*

HOW TRADING SERVICES CAN HELP UKRAINE IN POST-WAR ERA

Meanwhile Ukraine is facing a huge threat of being conquered and blocked from exporting goods by its neighbors; there is a rising chance to become a top tier country in selling services. According to the report of the statistical service Eurostat, 47 % of global exports and 45 % of global imports of goods and services are attributed to the United States, the EU, and China. However, there are also signs of deglobalization of world trade, manifested in mutual sanctions of countries, protectionism policy, the participation of most countries in regional integration associations, and multilateral preferential trade agreements. There is a tendency in informatization of services and their virtualization. The strengths of the IT sector in Ukraine should include the presence of highly qualified human capital, a significant number of IT companies, global R&D centers, powerful IT clusters and large international development centers, a fast-growing market for outsourcing IT services, low cost of services compared to the USA and Europe, the willingness of the state to cooperate with the IT industry. According to forecasts given in the PwC study, by 2025 the industry could grow to \$ 8,4 billion, and the number of jobs will increase almost 2,5 times - to more than 240 thousand people. The primary task in the context of the national strategy for the development of the IT sector in Ukraine should be to increase the competitiveness of this industry.

In next paragraph, I am trying to show you a high demand in new software that can be produced here in Ukraine by Ukrainian IT-companies.

Post-trade infrastructure upgrades have traditionally been driven by a need for operational efficiency, reducing risk, or supporting new business models, which in many ways are technology agnostic, even if the choice of software and architecture has a significant impact on cost and time to market. However, as some of the new

technologies develop and mature, such as cloud technology, artificial intelligence and machine learning (AI/ML) are of a more transformative nature since it enables the community to provide services, share data, and collaborate in new ways. Evolving technology into a modern, cloud-based offering will not only modernize technical infrastructures but also enable enterprises to build new trusted networks together with our customers and partners. Integration of technology with AI/ML tools is another key strategic investment area, which will support customer's data-driven decision-making and support. So as we now understand that there is a need in a new high-tech software we have to know how to sell it abroad. In the article below some advices of how government can help the industry to compete in the international market of services are mentioned. On average, reforms have reduced policy barriers in some sectors over time, yet new trade restrictions in some sectors, especially in digitally-enabled services have emerged. Regulatory differences between economies can pose high compliance costs for firms, especially small enterprises. Without more cooperation in the area of services trade-restrictiveness, there is the risk that, while macroeconomic trends and technologies may provide for more inclusive services trade, policies may impede these gains.

To sum up, as we see from the examples above, the service market is an important element in international trade. And despite the global challenges facing Ukraine society, there are a large number of new and old areas of service provision, the development of which allows to strengthen and improve the level of both the national economy of countries and their position in the global service market.

References:

1. Севрук І. М., Філіпенко Т. Г. Міжнародна торгівля іт-послугами: можливості України у світовому інформаційному просторі. URL: <http://surl.li/ttnnf>
2. Богашко О. Л. «Глобальні тенденції розвитку міжнародної торгівлі та кон'юнктура світових ринків товарів і послуг». URL: <http://surl.li/ttnni>
3. World Trade Report 2019: The future of services trade. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/05_wtr19_4_e.pdf
4. Christian Sjöberg, Anna Theorin, Andreas Lundell, Gerard Smith «The Future of Post-Trade: How Tech Transformation Is Reshaping the Landscape».

Шарило Ю. Є.

*директор, Державна установа «Методично-технологічний
центр з аквакультури» м. Київ Україна*

Гечбаія Б. Н.

*доктор економіки, професор, член-кореспондент Академії Наук Бізнесу Грузії,
директор департаменту управління бізнесу,
Батумський державний університет імені Шота Руставелі*

Gechbaia Badri

Doctor of Economics, Professor

*Correspondent Member of the Academy of Sciences of Georgia Business Head of the
Department of Business Administration
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia*

Андрущенко А. В.

*аспірант кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗВІТНОСТІ В АКВАКУЛЬТУРІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗІ ЗА УМОВ ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ

Як показали дослідження, знання про стан будь-якої галузі економіки країни можна отримати у першу чергу за рахунок аналізу статистичної інформації про її функціонування. З 2012 року, після ухвалення закону України «Про аквакультуру», в Україні відбувається збір статистичної інформації про результати роботи галузі аквакультури відповідно до положень Наказу Міністерства аграрної політики та продовольства від 21.03.2012 № 141 «Про затвердження форми звітності № 1 А-риба (річна) «Виробництво продукції аквакультури за 20 р.» та інструкції щодо її заповнення».

Статистичну інформацію щодо обсягів виробництва продукції аквакультури за 2023 рік вперше зібрано територіальними органами Держрибагентства України відповідно до Наказу Міністерства аграрної політики та продовольства від 11.09.2012 № 1655 «Про затвердження форми звітності у сфері аквакультури та інструкції щодо її заповнення» (Форма звітності № 1А-аквакультура (річна) «Звіт про аквакультуру за 20__ рік»).

Нова форма значною мірою враховує положення Регламенту (ЄК) № 762/2008 Європейського Парламенту та Ради від 09.07.2008 про надання державами-членами статистичних даних з аквакультури та про скасування Регламенту Ради (ЄК) № 788/96. Втім низка недоліків, які було відзначено експертами за застосування попередньої форми, лишились. Ступінь звітування суб'єктів аквакультури лишається доволі низьким, є питання щодо достовірності наданої інформації. Україна отримує статистичні дані, що можуть не відповідати дійсності, а лише вказує на деякі тенденції процесів розвитку. Крім того, у 2023 р., як і в 2022 р., до звичайних, традиційних проблем функціонування галузі, які впливали на обсяги, різноманіття та якість виробництва продукції аквакультури України додався воєнний стан з багатоплановими впливами не лише на українську економіку, а й економіку інших держав, які часто є постачальниками витратних матеріалів для українського рибництва. За даними територіальних органів Держрибагентства за 2023 рік, кількість суб'єктів аквакультури становить 3 481 підприємство різних форм власності, з них надали звітність за формою № 1А-аквакультура (річна) 1 847 таких підприємств або 53,06 % загальної кількості суб'єктів аквакультури; у 2022 році ступінь звітності становив 38,73 %, тобто доволі суттєво зріс (рис. 1).

Рис. 1. Суб'єкти аквакультури які надали звітність у період з 2016 р. до 2023 р.

Ігнорування суб'єктами аквакультури надання звітності за результатами роботи за рік не дає нам змоги об'єктивно визначити стан розвитку сектору економіки та вплив такого чинника як війна (за виключенням таких ситуацій, коли та чи інша територія явно постраждала від воєнних дій, як-от Херсонська область чи Луганська). Причинами такого ставлення можуть бути небажання співпрацювати з урядовцями, тінізація аквакультури та відсутність відповідальності за ненадання звіту. Із 1224 (2022 року – 1286) суб'єктів аквакультури – це юридичні особи, а 2557 (2022 року – 2965) суб'єкта – це фізичні особи – підприємці (ФОП), причому ступінь звітності у підприємств різної форми власності доволі близький) (49,35 % (40,28 % – 2022 року) та 55,07 % (34,54 % – 2022 року) відповідно.

Маємо взяти до уваги, що інформація, що надходить від територіальних органів Держрибагентства України, містить мало даних щодо активних у заявленій діяльності підприємств аквакультури протягом звітного періоду. Тобто відсоток рибницьких підприємств, що звітували, від кількості активно працюючих може бути суттєво більшим, аніж у наведеній табл. 1.

Тінізація сучасної вітчизняної аквакультури є наслідком, в першу чергу, не стільки неефективної державної політики, скільки відсутністю кредиту довіри бізнесу до сектору урядування, і як наслідок, маємо розірвані взаємовідносини між бізнесом, владою та суспільством. Рибницький бізнес не зацікавлений у співпраці з владою та громадою, тому намагається віддалятися від них і максимально ізолюватися. Вплив поточної ситуації у суспільстві на ступінь звітності не помітно. Варто сподіватись, що ухвалення змін до закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» в частині аквакультури сприятиме зростанню ступеня звітності.

Як видно з наведеної табл. 1, ступінь звітування у розрізі окремих областей зріс, іноді суттєво, у більшості областей України (звітність відсутня з Луганської, Херсонської областей та АР Крим). Відповідно до звітності, обсяги виробництва власне риби 2023 року дещо зросли, у тому числі, як можна припустити, і за рахунок поліпшення стану звітності.

Таблиця 1

Відсоток господарств, що прозвітували за областями

Області	Роки							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Вінницька	90,86	89,54	70,09	64,11	48,04	36,04	38,52	36,85
Волинська	100	96,15	98,28	98,65	98,73	98,75	98,75	98,82
Дніпропетровська	13,18	8,95	12,73	8,44	8,6	7,76	29,89	61,54
Донецька	100	100	-	100	100	100	100	100
Житомирська	53,03	44,97	67,04	55,76	43,87	67,89	76,67	75,81
Закарпатська	88	68	22,41	33,93	18,68	14,66	36,49	97,3
Запорізька	46,89	51,88	33,82	52,83	55,34	48,61	45,71	46,15
Івано-Франківська	23,81	33,07	20,1	29,61	30,87	35,33	31,29	40
Київська	20,35	29,69	28,85	27,66	19,81	16,36	8,64	16,87
Кіровоградська	93,41	81,86	100	67,37	46,46	29,33	25,66	48,47
Луганська	-	88,89	100	-	-	100	-	-
Львівська	-	15,11	82,18	57,55	62,9	71,2	58,59	48,92
Миколаївська	86,67	100	100	92,86	100	96,61	90,38	98,08
Одеська	63,83	40,16	47,32	50	52,59	56,76	42,11	37,1
Полтавська	16,96	10,62	57,14	14,46	34	29,09	21,54	35
Рівненська	-	96	100	92,86	76	84,09	86,92	88,81
Сумська	-	100	100	96,88	100	98,1	99,53	100
Тернопільська	-	36,15	24,62	-	34,38	42,34	23,66	78,57
Харківська	-	5,45	100	-	100	83,33	66,67	85,71
Херсонська	-	100	100	-	100	100	0	0
Хмельницька	-	69,87	45,29	-	30,48	35,15	25,28	43,08
Черкаська	-	56,6	47,3	-	30,48	32,56	29,92	62,67
Чернівецька	-	81,62	48,26	-	25,75	21,38	28,16	45,29
Чернігівська	-	86,87	94	-	93,55	92,31	86	85,11
Всього по Україні	50,66	62,18	54,69	51,34	40,94	39,74	38,73	53,06

У 2023 р. загальний обсяг продукції аквакультури підприємств, що звітували, склав 15 268 тонн, а у попередньому 2022 р. цей показник становив 14 630,1 тонн (рис. 2).

До загального обсягу виробленої продукції рибництва входять: товарна продукція для реалізації на ринку, а також товарна продукція комплексних або спеціалізованих господарств у вигляді посадкового матеріалу, у тому числі: у ставках – 14 748 тонн (2022 – 13 467 тонн), у садках – 53,55 тонн (2022 – 226,7 тонн), у басейнах – 184,9 тонн (2022 – 231,4 тонн), в РАС/УЗВ – 281,6 т (2022 – 53,4 тонн), в інших водних об'єктах – 0 тонн (2022 – 651,2 тонн), тобто

відзначається зростання обсягів виробництва у ставках та РАС/УЗВ, в інших технологічних умовах відбулось зменшення обсягів виробництва риби.

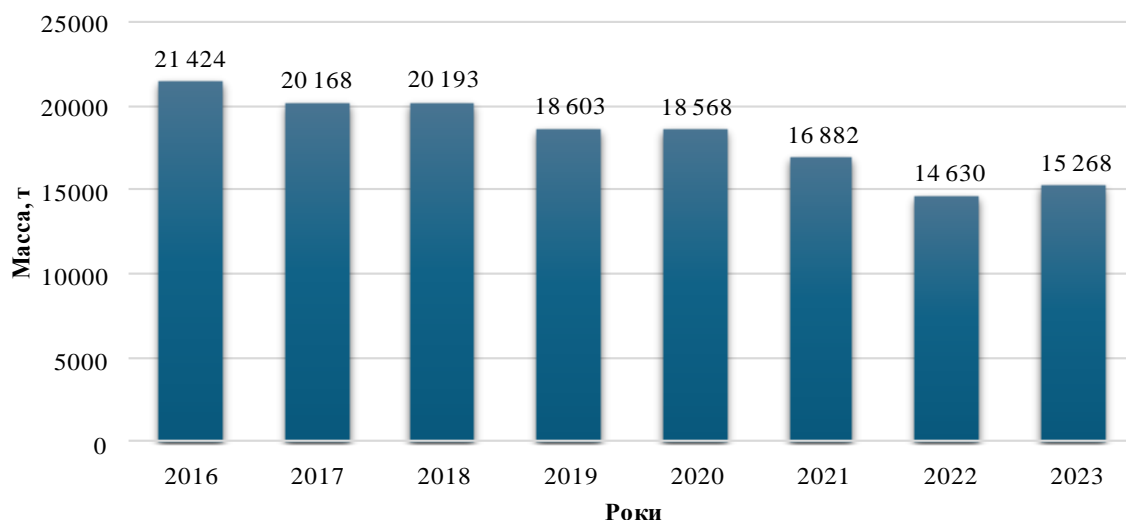

Рис. 2. Загальний обсяг продукції аквакультури (за роками)

Крім власне риби, уперше підприємства аквакультури звітували про виробництво ракоподібних (2 848 кг). Весь обсяг продукції нібито отримано у ставках. Звертає увагу суттєве зростання виробництва продукції риби у РАС/УЗВ – найбільш сучасного інтенсивного методу аквакультури з тих, що використовуються в Україні. Нині узагальнюючи висновки зробити складно у зв'язку з неповною звітністю суб'єктів господарювання, а також з комплексним впливом війни на виробничу діяльність. Загальні обсяги виробництва товарної риби зросли на 637,9 т, і основна частина цього зростання припадає на ставкову аквакультуру рибництво (+ 1 281 тонн). Така ситуація перериває сталий тренд до зменшення обсягів виробництва продукції аквакультури, що спостерігався протягом п'яти попередніх років. Не виключено, що основна частка цього зростання припадає на збільшення ступеню звітності, але якісь гучні висновки робити завчасно. Крім того, вперше офіційно зафіксовано виробництво ракоподібних (раків широкопалого та вузькопалого), хоча обсяги виробництва ще доволі незначні. У той же час поява у зареєстрованих обсягах виробництва деяких об'єктів аквакультури у доволі значних обсягах викликає певний сумнів,

і, на наш погляд, не може бути взята до уваги (у сенсі передавання інформації до Держстату України, міжнародних організацій) як валідована/підтверджена, та вимагає додаткової перевірки, про що йтиметься нижче

Варто звернути увагу також на структуру імпорту риби та морепродуктів в Україну. Серед продукції аквакультури конкурентами українських рибоводів виступають лише постачальники райдужної форелі та акулкових сомів (пангасіус). На наш погляд, зменшити імпортозалежність українського ринку продукції аквакультури можливо у першу чергу за рахунок розвитку інтенсивної аквакультури, а саме форелівництва та сомівництва у басейнах та РАС. Решта об'єктів аквакультури, що імпортуються до України для споживання людиною (сьомга, лаврак, дорада тощо), в Україні не виробляються та не вироблятимуться виключно з природно-кліматичних та економічних міркувань.

Слід відзначити, що на аквакультуру впливають різні фактори, наприклад, кліматичні зміни зумовлюють зростання температури води та повітря, зменшення обсягів поверхневих вод, збільшення кількості аномальних погодних явищ та їх посилення, ускладнення доступу до води як витратного ресурсу (підсилення конкуренції з іншими видами економічної діяльності), зміни екосистем водних об'єктів. Також вплив на аквакультуру мають глобалізаційні процеси, від яких українська рибницька громада не може ізолюватися, зокрема ситуація на ринку виробництва кормів.

Список використаних джерел:

1. Koval V., Mikhno I., Trokhymets O., Kustrich L., Vdovenko N. Modeling the interaction between environment and the economy considering the impact on ecosystem. The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2020) Vol. 166. 2020.

2. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

3. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні: [монографія]. К.: Вітас ЛТД, 2013. 464 с.

Назим Гаджиєв

*Директор бізнес-школи UNEC,
Азербайджанський державний економічний університет
Баку, Азербайджан*

Nazim Hajiyev

*Director UNEC Business School
Azerbaijan State University of Economics, Baku, Azerbaijan*

Заленська Є. А.

*провідний фахівець відділу розвитку аквакультури
Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури»
м. Київ, Україна*

Тишечко А. В.

*аспірант кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ПІДХОДАХ ДО МОДЕЛЮВАННЯ ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЧОРНОЇ ЛЬВИНКИ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗЕВОГО РОЗВИТКУ

Регулювання галузевого ринку може включати в себе різні стратегії та інструменти, які спрямовані на забезпечення стабільності, ефективності та розвитку відповідної галузі економіки. Деякі можливі аспекти регулювання галузевого ринку, які можуть бути враховані у контексті вирощування чорної львинки, включають регулювання цін на продукцію чорної львинки може бути важливим аспектом для забезпечення конкурентоспроможності виробників і забезпечення стабільних доходів в умовах трансформаційних процесів.

Встановлення стандартів якості, безпеки та екологічних норм для вирощування чорної львинки може бути необхідним для захисту споживачів та збереження довкілля. При цьому надання фінансової підтримки виробникам чорної львинки через субсидії, кредити або інші програми може сприяти розвитку галузі. Інвестування у дослідження та розвиток нових технологій, сортів і методів вирощування може покращити ефективність галузі та її конкурентоспроможність на ринку. Потрібно також введення антимонопольних

законів та інших інструментів для забезпечення конкурентного середовища на ринку чорної львинки може сприяти збалансованому розвитку галузі.

Для оцінки економічної доцільності вирощування чорної львинки (ЧЛ) в різних масштабах використано аналіз витрат і вигод (АВВ). У цьому дослідженні було оцінено чисту приведену вартість (ЧПВ) вигод і витрат, щоб розрахувати коефіцієнт співвідношення вигод і витрат (СВВ). Ці показники розраховуються за допомогою рівнянь 1 і 2 відповідно.

Специфікація моделі (компоненти витрат і вигод) та оцінки параметрів були визначені на основі інтерв'ю з ключовими інформантами та даних, зібраних на пілотній фермі Бунда (Університет сільського господарства та природних ресурсів Лілонгве (LUANAR)).

Дослідження показали, що аналіз чутливості також був проведений для того, щоб продемонструвати стійкість зроблених висновків до невизначеності використаних параметрів.

Даний аналіз також ілюструє відносний ризик вирощування чорної львинки через волатильність цін на сировинні товари.

При інтерпретації критеріїв прийняття інвестиційних рішень, запропонована інвестиція або проект може вважатися здійсненою, якщо ЧПВ є позитивною або СВВ перевищує 1.

Майбутні витрати та вигоди дисконтуються з урахуванням інфляції, неохочості до ризику та особистої корисності.

$$\text{ЧПВ} = \sum_{t=1}^T \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} \quad (1)$$

$$\text{СВВ} = \frac{\sum_{t=1}^T \frac{B_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^T \frac{C_t}{(1+r)^t}} \quad (2)$$

де T = інвестиційний/проектний період (роки); t = період часу (рік); B_t = вигоди (доходи) року t (МК/га); C_t = витрати року t (МК/га); r = річна ставка дисконтування (%).

Дані, отримані з розплідника і ґрунтуються на досвіді пілотного проекту LUANAR, який ми можемо брати за основу в своїх дослідженнях.

Припущення для оцінки виробництва личинок ЧЛ та скорочення відходів ґрунтуються на даних пілотного проекту Бунда.

Подальші припущення для аналізу щодо виходу та інших факторів у різних масштабах представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні припущення щодо доходу для СВА для виробництва ЧЛ з використанням даних від Ферми Бунда [3]

Припущення	Малі масштаби	Комерційний масштаб
Кількість вихідних личинок ЧЛ	50 000	150 000
Розрахунковий вихід личинок (кг) за один личинковий цикл	1 908	5 783
Орієнтовний вихід личинок (кг) за п'ять личинкових циклів або один рік	9 540	28 917
Орієнтовний вихід личинок ЧЛ (кг) за один личинковий цикл	430	1 290
Орієнтовний об'єм викидів ЧЛ (кг) за п'ять личинкових циклів або рік циклів личинок або одного року	2 150	6 450
Ціна на сухі личинки ЧЛ	250 МК*/кг, 5,62 грн/кг	
Ціна на суху речовину ЧЛ відходи	70 МК*/кг, 1,57 грн/кг	
Трудомісткість	3 працівники з мінімальною заробітною платою на рівні	
	Сімейна праця	50 000 МК*/місяць** 1 123,22 грн./місяць

Примітка: *МК - малавійська квача, яка є національною валютою країни Малаві; **Кожен тимчасовий працівник отримуватиме 88 462 МК (1 987,24 грн) за 46 днів, що еквівалентно 1 личинці або виробничому циклу.

Таким чином, у контексті моделювання оцінки економічної ефективності вирощування чорної львинки для регулювання галузевого ринку важливо розглядати різні підходи до регулювання, такі як цінова політика, нормативне регулювання, фінансова підтримка, дослідження та розвиток, регулювання ринкових відносин, торговельна політика, інфраструктура та логістика, і підтримка підприємництва. Ретельний аналіз цих аспектів може допомогти виробникам та іншим зацікавленим сторонам розробити стратегії та політики для підтримки розвитку галузі та поставки чорної львинки на ринок.

Список використаних джерел:

1. Shively, G., Galopin, M. An Overview of Benefit-Cost Analysis. Department of Agricultural Economics, Purdue University. 2012. URL: <http://surl.li/sjyrq>

2. Демчинська Р., Демчинська М. Комахи як інструмент біодеструкції та раціональної утилізації органічних харчових відходів. Науковий вісник Ужгородського університету 2022. Вип. № 53. С. 37–40.

3. Munthali M.G., Lemekezani C., Goliath M., Burke W.J., Benbow E., Kang'ombe J., Safalaoh A. The Economic Cost-benefit Analysis of Black Soldier Fly as an Alternative Animal and Fish Feed Ingredient in Malawi. *AgEcon Search*, 2023. DOI: 10.22004/ag.econ.338590

4. Bondari K., Sheppard D. C. Soldier fly larvae as feed in commercial fish production. *Aquaculture*. 1981. 24. P. 103–109. DOI:10.1016/0044-8486(81)90047-8 M

5. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 2 (249). С. 120–127.

6. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4–9. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.4

7. Čičková H., Newton G. L., Lacy R. C., Kozánek M. The use of fly larvae for organic waste treatment. *Waste Management*. 2015. 35. P. 68–80. 8. Sheppard D. C., Newton G. L., Thompson S. A., Savage S. A. Value added manure management system using the black soldier fly. *Bioresource Technology*. 1994. 50. P. 275–279. DOI:10.1016/0960-8524(94)90102-3 MARKI

9. Zheng, L., Hou, Y., Li, W., Yang, S., Li, Q., & Yu, Z. (2012). Biodiesel production from rice straw and restaurant waste employing black soldier fly assisted by microbes. *Energy*, 47(1), 225–229. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2012.09.006>

10. Shelomi M. Nutrient Composition of Black Soldier Fly (*Hermetia illucens*). In A. Adam Mariod (Ed.), *African Edible Insects As Alternative Source of Food, Oil, Protein and Bioactive Components*. 2020. P. 195–212. Springer. DOI:https://doi.org/10.1007/978-3-030-32952-5_13

Поплавська О. С.

начальник інформаційного відділу

Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури»

м. Київ, Україна

Шевель О. О.

аспірант кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ПРОДУКЦІЮ АКВАКУЛЬТУРИ В СВІТІ ШЛЯХОМ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВИХ РИНКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ І ПІДХОДІВ МАРКЕТИНГУ ДЛЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На ринку продукція аквакультури є затребуваною серед галузей сільського господарства. Даний сектор продовжує стрімко розвиватися в усьому світі. Однак багато із цих бізнесів зазнають невдачі через відсутність достатньої уваги до маркетингу продукції, адже враховуючи екологічні проблеми та обмежені ресурси, маркетинг стає ключовим інструментом для розвитку сектору аквакультури й забезпечення його стійкості. Маркетинг як інструмент ринкової діяльності забезпечує оптимальну швидкість просування продукції, за якої співвідносяться найбільш вигідні темпи їх продажу та обігу мінімальних витрат на зберігання запасів, а також збереженні можливості повністю задовольняти споживчий попит. Таким чином, маркетинг виступає у якості прискорювача процесів, що відбуваються в системі «виробництво – обмін – споживання». Продаж – це лише верхівка маркетингового підходу. Невидимим залишаються всебічне вивчення ринку, дослідження та розробка відповідних продуктів, завдання правильного ціноутворення, відкриття дистрибуції та інформування ринку. Таким чином, маркетинг є набагато більш комплексним процесом, ніж продаж. Маркетинг і продаж – це майже протилежності. Маркетинг, що продає, є протиріччям. Адже, маркетинг – це мистецтво знаходити розумні способи розпорядитися тим, що ви робите та створення справжньої споживчої цінності. Це мистецтво допомагати вашим клієнтам ставати кращими. Реалізація продукції починається лише тоді, коли у вас є продукт. Маркетинг

починається до того, як з'являється продукт. Через маркетинг компанія з'ясовує, що потрібно людям і що компанія повинна зробити. Маркетинг визначає, як запустити, встановити ціну, розподілити та просувати продукт/послугу ринку. Потім маркетинг відстежує результати і з часом покращує пропозицію. Маркетинг також вирішує коли припинити пропозицію. Маркетинг не є короткострокові зусилля з продажу, а довгострокові інвестиційні зусилля. Коли маркетинг зроблено добре, він починається ще до того, як компанія виробляє будь-який продукт або виходить на будь-який ринок і він продовжується ще довго після продажу. Маркетинг в аквакультурі має істотні особливості в порівнянні з загальним його поняттям. Це визначається особливостями аквакультури як товару, а також залежністю результатів від природно-кліматичних умов, різноманітністю форм власності, організаційних форм господарювання і їх діалектикою, неспівпаданням робочого періоду і періоду виробництва, сезонністю виробництва, зовнішньоекономічними зв'язками, участю державних органів в розвитку галузі. Маркетинг в аквакультурі виявляється в різноманітних формах. Працівник підприємства, враховуючи його незначні розміри і обсягами й за чисельністю, є одночасно менеджером, бухгалтером, економістом, заготівельником, перевізником, постачальником продукції. Для досягнення високої рентабельності просування товару на ринку він повинен узгоджувати дії з маркетинговими підходами. Маркетингова діяльність дозволяє визначити, для кого, що, як і скільки виробляти, тобто відповісти на головні питання економіки. Загалом, маркетинг в аквакультурі відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку та зростання галузі. Розуміння ринкових тенденцій, інновації в продукції та використання сучасних маркетингових інструментів допомагають підприємствам аквакультури привертати увагу споживачів та розширювати свій бізнес на нові ринкові можливості.

Список використаних джерел:

1. Carole R. Engle, Kwamena K. Quagraine, Madan M. Dey. Seafood and Aquaculture Marketing Handbook, 2nd Edition. 2017. P. 390.
2. Marketing strategy for aquaculture companies. URL: <http://surl.li/shamq>

3. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні. Монографія. К.: 2013. 466 с.

4. Рекомендації до розроблення проекту Комплексної програми розвитку сталої та конкурентоспроможної аквакультури на 2023–2030 роки. Шарило Ю., Герасимчук В., Поплавська О., Дмитришин Р., К.: НУБіП України. 2021. 24 с.

5. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

6. Вдовенко Н. М., Павленко М. М., Сіненко І. О. Організаційно-економічні засади розвитку рибальства й аквакультури в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 221–228.

7. Daniel J. Burden. *Marketing aquaculture products*. 2012. P. 62.

8. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності галузей АПК в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2018. Вип. 284. С. 204–211.

9. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм. *Економіка та держава*. 2011. № 11. С. 12–16.

10. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56–61.

11. Vdovenko N. M., Sokol L. M. Applied basis of fish policy effect to public food providing. *Науковий Вісник Полісся*. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.

12. Pichura V., Potravka L., Skok S., Vdovenko N. Causal Regularities of Effect of Urban Systems on Condition of Hydro Ecosystem of Dnieper River. *Indian Journal of Ecology*. 2020. Vol. 47. Issue 2. P. 273–280.

13. Koval V., Mikhno I., Trokhymets O., Kustrich L., Vdovenko N. Modeling the interaction between environment and the economy considering the impact on ecosystem. *The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2020) Vol. 166*. 2020.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Вивчення міжнародного досвіду підтверджує, що ефективна державна підтримка аграрного сектору економіки має формувати комплексний підхід, що поєднує фінансові, політичні, інфраструктурні та інноваційні заходи. Кожна країна, враховуючи свої унікальні умови, розробляє власні стратегії, спрямовані на забезпечення сталого розвитку сільського господарства та підвищення його конкурентоспроможності на глобальному ринку. Міжнародний досвід формування державної підтримки розвитку аграрного сектору свідчить про різноманітність підходів та інструментів, що використовуються різними країнами для стимулювання розвитку сільського господарства. Кожна країна враховує свої специфічні умови, економічні та екологічні виклики, розробляючи політики, які забезпечують стійкий розвиток аграрної галузі.

Зокрема у Європейському Союзі діє Спільна аграрна політика (САР), яка спрямована на підтримку фермерів, забезпечення продовольчої безпеки, охорону довкілля та розвиток сільських територій. САР передбачає надання прямих виплат фермерам, фінансування розвитку сільських громад та стимулювання екологічно чистого виробництва. Зокрема, САР включає програми, спрямовані на підтримку молодих фермерів, інвестиції в інноваційні технології та розвиток органічного сільського господарства.

При цьому в Сполучених Штатах Америки державна підтримка аграрного сектору здійснюється через програми, що реалізуються Міністерством сільського господарства (USDA). Основними інструментами підтримки є субсидії, кредити, програми страхування врожаю та ринкові заходи, спрямовані на стабілізацію цін. Особлива увага приділяється розвитку сільської інфраструктури, підтримці дрібних фермерів та стимулюванню експортного потенціалу аграрної продукції. Коли взяти до уваги досвід Канади, то в країні

державна підтримка аграрного сектору зосереджена на програмах, що забезпечують стабільність доходів фермерів, страхування врожаю та інвестиції в розвиток інфраструктури. Канадська модель також включає заходи з підтримки сталого землеробства, охорони довкілля та розвитку сільських громад. Важливим елементом є співпраця між федеральними та провінційними урядами для реалізації ефективних аграрних програм.

Водночас в Австралії державна підтримка аграрного сектору орієнтована на розвиток експорту, інноваційні дослідження та управління ризиками. Програми підтримки включають фінансову допомогу для фермерів, постраждалих від стихійних лих, а також інвестиції в технологічний розвиток та покращення інфраструктури. Австралійський уряд також активно сприяє розвитку органічного та стійкого сільського господарства. Японія зосереджує свою державну підтримку на забезпеченні продовольчої безпеки, підвищенні продуктивності та розвитку екологічно стійких методів землеробства. Програми підтримки включають субсидії на модернізацію обладнання, розвиток сільської інфраструктури та стимулювання молодих фермерів. Японія також активно інвестує в наукові дослідження та інновації в аграрній сфері.

Китай застосовує багатосторонній підхід до підтримки аграрного сектору, включаючи субсидії на виробництво, інвестиції в сільськогосподарські дослідження, підтримку експорту та розширення інфраструктури. Важливу роль відіграють програми з модернізації фермерських господарств, спрямовані на підвищення продуктивності та ефективності аграрного виробництва. Китай також активно інвестує в розвиток інноваційних технологій, включаючи біотехнології та цифрові рішення для сільського господарства.

У Бразилії державна підтримка аграрного сектору зосереджена на забезпеченні доступу фермерів до фінансових ресурсів, інфраструктури, стимулюванні експорту сільськогосподарської продукції. Програми підтримки включають субсидії на виробництво, кредити на вигідних умовах та інвестиції в наукові дослідження. Бразилія також активно просуває екологічно стійкі методи землеробства, розвиток органічного сільського господарства.

Індія спрямовує значні ресурси на підтримку дрібних і середніх фермерів через субсидії, кредити та програми страхування врожаю. Державна політика також зосереджена на розвитку сільської інфраструктури, включаючи іригаційні системи, дороги та ринки збуту. Індія активно інвестує в дослідження та розвиток агротехнологій, зокрема в галузі біотехнологій, точного землеробства, що сприяє підвищенню продуктивності та стійкості аграрного сектору.

Як показує міжнародний досвід формування державної підтримки розвитку аграрного сектору економіки, ефективність різноманітних підходів і інструментів, що використовуються різними країнами для стимулювання розвитку сільського господарства.

Країни Європейського Союзу, США, Канада, Австралія, Японія, Китай, Бразилія та Індія впроваджують комплексні стратегії, які включають фінансові інструменти (субсидії, гранти, кредити на вигідних умовах), політичні заходи, розвиток інфраструктури та підтримку інновацій.

Маємо зазначити, що значний акцент робиться на модернізації аграрних підприємств, впровадженні передових технологій, розвитку сільської інфраструктури та забезпеченні стійкого розвитку сільського господарства.

Водночас ефективна державна підтримка також включає комплекс заходів зі зменшення фінансових ризиків, стимулювання експорту та підтримку дрібних і середніх фермерів на даному етапі економічного розвитку.

Таким чином, досвід розвинутих країн показує, що для досягнення стабільного та стійкого розвитку аграрного сектору необхідний комплексний підхід, що враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Кожна країна, з урахуванням своїх унікальних умов, розробляє власні стратегії підтримки, які сприяють підвищенню продуктивності, конкурентоспроможності та екологічної стійкості аграрного виробництва. Вивчення та адаптація міжнародного досвіду можуть стати важливим кроком для вдосконалення системи державної підтримки аграрного сектору в Україні, сприяючи його сталому розвитку та зміцненню економічної стабільності країни, долаючи надзвичайні виклики.

Домбровська Т. О.
начальник відділу міжнародної роботи
Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури»
м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ РІШЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ РИБ-МЕЛІОРАТОРІВ ДОСЯГНЕННЯ ВИСОКОЇ РИБОПРОДУКТИВНОСТІ СТАВКІВ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Здавна людина робила спроби використовувати знаряддя для придушення бур'янів різних трав'янистих тварин: великих ссавців теплих вод - ламантинів і бегемотів, гризунів - нутрію та ондатру. В одному з перших відомих писемних джерел зберігся запис, який рекомендує хліборобові витоптувати за допомогою волів із обмотаними копитами бур'яни на затоплених полях, після того як з них спущена вода. Проте найефективнішим виявилось використання риб. Пригнічувати водну рослинність у рибоводних ставках певною мірою вдається за допомогою основного об'єкта ставкового об'єкта - коропа. Риучись у ґрунті, він змучує мул і послаблює проникнення світла у воду. Крім того, короп поїдає деякі м'які водні рослини та нитчатки. У ставках тропічної зони для боротьби із заростанням використовують трав'янистих тиляпій – риб із сімейства цихлід. Треба сказати, що всі ці спроби не знайшли широкого виходу на практику. При використанні придушення рослинності тварин – фітофагів (м'ясо яких становить господарську цінність) меліоративний водогосподарський ефект поєднується з безпосереднім виробництвом корисного продукту. Поєднання таких якостей має найбільше, принаймні за сучасними уявленнями, трав'яниста риба – білий амур. Ця риба краще, ніж будь-яка інша, доступна для використання в наших водоймах, здатна виконувати меліоративну функцію – вилучати рослинність і одночасно відтворювати корисний харчовий продукт, тобто змінювати в інтересах людини напрямок та інтенсивність процесу, що протікає у водній екосистемі.

Неспеціалізовані для рибництва автотрофні водоймища за певних умов можуть давати максимальну кількість товарної риби за рахунок використання природних ресурсів. Для цього необхідно передусім подбати про побудову

стійкої екосистеми, у складі якої ця риба забезпечить безпосереднє вилучення первинної продукції з бажаною інтенсивністю. Можливо і таке, коли за рахунок виїдання рослинної маси рибами не вдається знизити величину первинної продукції до бажаного рівня. У цьому випадку життєдіяльність риби-фітофага призводить до якісної зміни форми первинної продуктивності – доступність рослинної їжі для риби знижується, але може зростати для безхребетних кормових. Відкривається можливість ефективного споживання рослинної їжі іншими організмами у харчових ланцюгах, що закінчуються промисловою рибою. Подібний біологічний механізм цікавий у рибогосподарському відношенні. Включення риб-фітофагів, на початку 60-х років, було спрямоване на підвищення рибопродуктивності за рахунок утилізації рослинних кормових ресурсів, що не використовуються, в природних водоймах і рибоводних ставках. Накопичений та науково осмислений у цих роботах досвід дозволив оцінити можливості та наслідки перебудови структури водних екосистем (за допомогою цих риб. В аквакультурі завжди основну частину становить коропа, що вирощується переважно за рахунок фізіологічно неповноцінних кормів, що вносяться в ставки. Впровадження риб-фітофагів було розпочато як захід, що дозволяє утилізувати кормові ресурси, які не використовуються коропом в умовах монокультури цієї риби. Виробничу задачу рибники уявляли собі як вирощування додаткової до коропа риби - у кількості, що не викликає збільшення витрат штучних кормів на коропа і зниження продукції коропа з одиниці площі. Саме такий ефект, зумовлений різноманіттям зв'язків, характерний для полікультури і принципово недоступний в умовах монокультури якого б то не було виду риб. Особливо яскраво проявляється цей ефект завдяки включенню в полікультуру риб-фітофагів. Тут присутність товстолобика, що виїдає переважно фітопланктон, призводить до розрідження і зменшення середнього віку клітин, поліпшення умов їхнього світлового і мінерального живлення і тим самим посилює фотосинтетичну аерацію ставка. Поліпшення ж кисневого режиму сприятливе для всього населення ставка. Строкатий товстолобик, виконуючи приблизно ту саму функцію, що й товстолобик, споживає зоопланктон, який у міру зростання

коропа стає йому менш доступним. Амур контролює розвиток заростей вищих рослин і нитчатки, він здатний так само поїдати торф у залитих торфокар'єрах. Крім того, обидва види товстолобиків і молодь амура поїдають донні водорості (мікрофітобентос), які поступово, відриваючись від ґрунту, спливають, чому сприяє ще й короп, що риється в ґрунті. Фекальні маси всіх риб-фітофагів, що містять багато поживних речовин (особливо в амура), стають їжею для кормових безхребетних, почасти й коропа. Вони швидше, ніж фекалії коропа, піддаються розкладанню, вивільняючи тим самим біогенні елементи, тому служать більш ефективним добривом. Залишки корму, не спожиті коропом, надходять у загальний казан для всіх тварин-фільтраторів, тобто знову ж таки для кормових безхребетних і товстолобиків безпосередньо. Надзвичайно важливо, що поліпшення середовища вирощування риб у полікультурі забезпечує різке підвищення природної, тобто такої, що досягається не за рахунок поїдання рибами корму, внесеного ззовні, рибопродуктивності ставкової площі.

Таким чином, досягнення високої рибопродуктивності ставків при надходженні в них достатньої кількості мінерального азоту і фосфору і без витрати законцентрованих кормів може додатково стимулювати будівництво ставків-пасток для перехоплення біогенного стоку на дрібних водотоках (балки, дрібні річки, колекторно-дренажні системи). Дешеву продукцію ставків-пасток розташованих поблизу водосховищ, можна було б використовувати для поповнення стад фітофагів у водосховищах в умовах трансформаційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Yankovyi V., Koval V., Dudka T., Vykhovchenko V., 2021. Statistical assessment of project economic priority in company's investment management. *Revista Gestion de las Personas y Tecnologia*. 42. P. 98–119.

2. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Аквакультурне виробництво: від наукових експериментів до промислових масштабів. Інвестиції практика та досвід. 2011. № 20. С. 7–11.

4. Dmytryshyn R., Sharilo Y., Vdovenko N., Kot T., Mykhalchyshyna L. Effect of the martial law for in developing branches in the national economy for the north of

Ukraine. The newest problems of science and ways to solve them: Proceedings of the XXX International Scientific and Practical Conference. Helsinki, Finland. 2022. 284 p.

5. Вдовенко Н. М. Теорія та практика державного регулювання розвитку аквакультури. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 7. С. 117 – 120.

6. Вдовенко Н. М., Маргасова В. Г., Шарило Ю. Є. Михальчишина Л. Г. Конкурентоспроможність рибного господарства та аквакультури як складова ефективності національної економіки. Біоекономіка і аграрний бізнес. 2019. Вип. 1. С. 204–211.

7. Vdovenko N. M., Sokol L. M. Applied basis of fish policy effect to public food providing. Науковий Вісник Полісся. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.

8. Федоренко М. О., Вдовенко Н. М., Павлюк С. С., Дюдяєва О. А. Базові засади розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів. Водні біоресурси та аквакультура. 2020. Вип. 2. С. 47–57.

9. Шарило Ю., Вдовенко Н., Герасимчук В., Федоренко М., Коваленко Б., Домбровська Т. Регулювання ринку кормів для риб в системі галузевого розвитку з урахуванням потреб конкурентоспроможного глобального економічного середовища. Theoretical Foundations in Economics and Management: [collective monograph]. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch. 2022. 872 p.

10. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Гечбаія Б. Н., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М., Шарило Ю. Є., Шепелєв С. С. Конкурентоспроможність рибного господарства України в нових умовах функціонування національної економіки [колективна монографія]. Харків: Глобус, 2020. С. 328.

11. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

12. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

13. Israel Ruiz-Salmón The fishing and seafood sector in the time of COVID-19: Considerations for local and global opportunities and responses. <https://doi.org/10.1016/j.coesh.2021.100286>

Гейко Н. В.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Гонта Д. О.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОСНОВНІ ТОРГОВІ ПАРТНЕРИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасних умовах Україна зазнала багато перешкод до виходу на торгові ринки та до співпраці з іноземними торговими партнерами, через воєнні дії, які постійно перешкоджають торгівлі. Експорт та імпорт продуктів зазнав майже повного краху, проте наші економісти доклали всі зусилля для подолання даної проблеми. В даній тезі буде детальний опис цього питання. В 2022 р. експорт товарів склав 36,9 млрд. дол. США або 67,7 % відносно січня-жовтня 2021 р., тобто відбулося скорочення майже на третину. За 2022 р. Україна експортувала майже 100 млн тонн товарів, по більшій частині це була аграрна продукція: пшениця, соняшникова олія або 4,4 млрд. дол. США або 12,1 %, кукурудза становить 4,7 млрд. дол. США або 12,9 % в рейтингу експорту та насіння ріпаку. Загалом, основними джерелами експортного валютного виторгу як і в попередні роки залишається продукція сільського господарства і металургії.

Очевидно, що експорт між Україною та іншими країнами скоротився. Так, на перше місце в рейтингу країн-партнерів за обсягом експорту з України за 2022 рік посідає Польща. В країну було ввезено продукції вартістю понад 5,6 млрд. дол. США або 15,4 %. Друге місце Румунія – 3,9 млрд. дол. США або 8,2 %). Третє місце посідає Туреччина, до неї було експортовано по більшій частині кукурудзу, а всього відсоток від усього українського експорту тут становив 6,6 %. Четверте місце займає Китай, який ще в 2021 році був на першому місці імпорту з України (5,3 %). П'яте місце посідає Німеччина – 5,2 %). Далі в двадцятку лідерів, починаючи з шостого місця входять такі країни як:

Угорщина, Італія, Нідерланди, Словаччина, Болгарія, Іспанія, Чехія, Молдова, США, Індія, Єгипет, Австрія, Литва, Франція. У 2022 р. сумарний імпорт товарів склав близько 44 млрд. дол. США або 76,8 % порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Лідером у сфері імпорту як був так і залишається Китай, його показник становить 15 % або 6,5 млрд. дол. США замість 15,1 %. Друга сходинка за Польщею, порівняно з експортом вона знизилась в рейтингу на одне місце і має показник 9,9 % або майже 4,4 млрд. дол. США. Третє місце посіла Німеччина, вона має майже незмінний показник 8,3 % або 3,6 млрд. дол. США. Далі ми вивчали список лідерів країн-імпортерів 2022 року починаючи з четвертого місця: Туреччина, США, Болгарія, Італія, Білорусь, Чехія, Індія, Румунія, Угорщина, Франція, Словаччина, Литва, Нідерланди, Велика Британія, Греція та Швейцарія. Таким чином, можна зробити висновок, яка б скрутна ситуація не була в країні-завжди залишиться багато партнерів, які навіть попри деякі труднощі будуть налагоджувати торгові зв'язки. Перша причина це майже повна залежність від нашої продукції, а друга це безпосередній заробіток від України. Цей висновок може стосуватися не тільки України, але й інших країн, які знаходяться в умовах надзвичайних викликів.

Список використаних джерел:

1. Інтернет джерело: yur.-gazeta.com.
2. Інтернет джерело: epravda.com.ua.
3. Інтернет джерело: me.gov.ua та niss.gov.ua.
4. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolnaca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
5. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56–61.
6. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. 2022. Vol. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.1036970>.

Гончаренко О. Ю.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Кірейцева О. В.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки Національний університет
біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ ІНТЕРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Європейський Союз – це об'єднання демократичних європейських держав, які об'єдналися задля забезпечення миру та процвітання. ЄС не є державою, яка замінює існуючі країни, і також не є звичайною міжнародною організацією. Натомість, це унікальне утворення, де країни-члени передали частину свого суверенітету спільним інституціям для прийняття рішень з питань, що становлять спільний інтерес на європейському рівні. Такий процес називається європейською інтеграцією. Існує 5 інституцій ЄС, кожна з яких відіграє свою роль: Європейський Парламент (обирається громадянами країн ЄС); Рада Європейського Союзу (представляє уряди країн ЄС); Європейська Комісія (рушійна сила та виконавчий орган ЄС); Суд Європейського Союзу (забезпечує дотримання законодавства ЄС); Рахункова палата або Суд аудиторів ЄС (контролює ефективне та законне використання коштів з бюджету ЄС). З цими інституціями співпрацюють ще п'ять важливих органів: Європейський економічний та соціальний комітет (представляє думку громадських організацій з економічних і соціальних питань); Комітет регіонів (представляє думку регіональної та місцевої влади); Європейський центральний банк (відповідає за монетарну політику та здійснює управління грошовою одиницею ЄС – євро); Європейський Омбудсман (уповноважений з прав людини) (розглядає скарги громадян щодо неналежного функціонування певної установи чи органу ЄС); Європейський інвестиційний банк (сприяє досягненню цілей ЄС через фінансування інвестиційних проектів). Понад пів століття ЄС забезпечує мир, стабільність і процвітання, допомагає підвищувати

рівень життя й започаткував єдину європейську валюту – євро. Тепер понад 340 млн громадян ЄС у 19 країнах користуються нею як валютою та її перевагами. Завдяки скасуванню прикордонного контролю між більшістю держав-членів ЄС люди можуть вільно подорожувати більшою частиною континенту. Крім того, стало значно легше жити та працювати в іншій країні Європи. Усі громадяни ЄС мають право вибирати, у якій країні ЄС вони хочуть вчитися, працювати або вийти на пенсію. Кожна країна ЄС повинна ставитися до громадян інших країн ЄС так само, як до власних, коли йдеться про працевлаштування, соціальний захист і оподаткування. Основний економічний двигун ЄС – єдиний ринок. Він уможливорює вільне переміщення товарів, послуг, капіталу та людей. ЄС має на меті прямувати цим курсом й в інших сферах, як енергетика, знання та ринок капіталу, і забезпечити користування цими ресурсами для європейців.

ЄС продовжує зосереджуватися на посиленні прозорості та демократичності своїх керівних інституцій. Рішення ухвалюються якомога відкритіше та ближче до громадян. Ширшими повноваженнями наділено Європейський парламент, який обирають безпосередньо громадяни ЄС, а національні парламенти відіграють більшу роль, ніж раніше, працюючи пліч-о-пліч з інституціями ЄС. ЄС керується принципом представницької демократії, де громадяни прямо представлені на рівні ЄС у Європейському парламенті, а держави-члени – у Європейській раді та Раді Європейського Союзу. Громадян заохочують сприяти демократичному життю ЄС шляхом висловлення своєї думки щодо політики ЄС у процесі її розроблення або шляхом внесення пропозицій щодо покращення чинних законів і політики. Європейська громадянська ініціатива створює для громадян можливість активніше висловлюватися щодо політики ЄС, яка впливає на їхнє життя. Громадяни також можуть подавати скарги та запити щодо застосування права ЄС.

Як передбачено в Договорі про Європейський Союз, союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенство права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і

чоловіків». Такі цінності – невід’ємна частина європейського способу життя. Людська гідність є засадою основоположних прав, її необхідно поважати та захищати. Права людини захищено Хартією основних прав Європейського Союзу. До них належать право бути вільним від дискримінації за ознакою статі, раси або етнічного походження, релігії або переконань, інвалідності, віку або сексуальної орієнтації, право на захист персональних даних і право на доступ до правосуддя.

Європейський Союз (ЄС) є унікальним об’єднанням європейських держав, яке стало символом миру, стабільності та процвітання на континенті. За більш ніж півстоліття свого існування ЄС забезпечив значні досягнення в економічній, соціальній та політичній сферах для своїх громадян. Основні інституції ЄС, такі як Європейський Парламент, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія, Суд ЄС та Рахункова палата, працюють для забезпечення ефективного управління та дотримання принципів демократії. Одним з ключових аспектів ЄС є єдиний ринок, який дозволяє вільне переміщення товарів, послуг, капіталу та людей, що стимулює економічний розвиток і підвищує рівень життя громадян. Європейська інтеграція сприяє не лише економічному зростанню, але й зміцненню демократичних інститутів, соціальній справедливості та безпеці. Тож, ЄС продовжує залишатися прикладом успішної міждержавної співпраці, орієнтованої на забезпечення миру, стабільності та процвітання для своїх громадян, а також на просування своїх цінностей та принципів у глобальному масштабі.

Список використаних джерел:

1. Договір про Європейський Союз. URL: EUR-Lex.
2. Європейська Комісія. Інституції ЄС. 2023. Доступно на: European Union.
3. Європейський центральний банк. Монетарна політика ЄС та управління євро. 2023. URL: ECB.
4. Європейський Парламент. Роль та функції Європейського Парламенту. 2023. URL: European Parliament.
5. Європейський економічний та соціальний комітет. Діяльність та функції.
6. Комітет регіонів ЄС. Представництво регіональної та місцевої влади. 2023. URL: Committee of the Regions.

Гудзішевська С. І.
*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Коробова Н. М.
*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ І УКРАЇНОЮ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ВИКЛИКІВ

Відносини між Україною та Європейським Союзом (ЄС) мають глибоке історичне коріння та динамічно розвиваються протягом останніх десятиліть. Сьогодні Україна є офіційним кандидатом на членство в ЄС, що робить цю тему надзвичайно актуальною та потребує ретельного вивчення.

Історичний контекст: 1991: Україна здобуває незалежність і проголошує курс на європейську інтеграцію; 1994: Підписання Угоди про партнерство та співпрацю між Україною та ЄС; 2004: Помаранчева революція стає свідченням прагнення українців до європейських цінностей; 2013: Україна відмовляється від підписання Угоди про асоціацію з ЄС, що призводить до Революції Гідності; 2014: Підписання Угоди про асоціацію, включаючи поглиблену та всебічну зону вільної торгівлі (ПВЗВТ); 2022: визнання Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Поточний стан відносин: Статус кандидата: Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС 23.06.2022 року. Переговори про вступ: 14.12.2023 року Рада Європейського Союзу вирішила розпочати переговори щодо вступу України до ЄС. Реформи: Україна активно проводить реформи, необхідні для відповідності стандартам ЄС. Підтримка ЄС: ЄС надає Україні значну політичну, економічну, гуманітарну та військову допомогу.

Переваги членства в ЄС для України: економічний розвиток: доступ до європейського ринку, стимулювання інвестицій, нові можливості для бізнесу; підвищення добробуту: зростання ВВП, збільшення доходів населення, покращення

соціальних стандартів; безпека: зміцнення обороноздатності, гарантії безпеки з боку ЄС; поглиблення демократичних інститутів, верховенство права, захист прав людини. Виклики на шляху до членства: проведення реформ: необхідність впровадження складних та комплексних реформ у різних сферах.

Перспективи розвитку відносин: шлях до членства: Україна має чітку перспективу членства в ЄС, але цей шлях буде довгим і потребуватиме значних зусиль; поглиблення співпраці: Україна і ЄС продовжуватимуть поглиблювати співпрацю в різних сферах; підтримка України: ЄС буде й надалі надавати Україні допомогу та підтримку. Можна зробити висновок, що європейська інтеграція є стратегічним пріоритетом для України. Членство в ЄС відкриє перед Україною нові можливості для економічного розвитку, підвищення добробуту, зміцнення безпеки та утвердження демократії. Незважаючи на численні виклики, Україна має чітку перспективу членства в ЄС, і шлях до цієї мети потребує послідовних зусиль та реформ. Отримання статусу кандидата на членство в ЄС та початок переговорів щодо вступу свідчать про визнання значних досягнень України на шляху до європейських стандартів. ЄС продовжує надавати Україні всебічну підтримку, включаючи політичну, економічну, гуманітарну та військову допомогу, що сприяє зміцненню відносин та підготовці до повноправного членства. Україна має чітку перспективу членства в ЄС, але цей шлях буде довгим і потребуватиме значних зусиль, реформ і співпраці. Проте з огляду на прагнення українського народу до європейських цінностей, демократії та стабільності, можна з упевненістю сказати, що європейська інтеграція залишається основним курсом розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Європейська Комісія. Ukraine - EU Relations. 2022. URL: European Commission.
2. Рада Європейського Союзу. Conclusions on the opening of accession negotiations with Ukraine. 2023. Доступно на: Council of the European Union.
3. Європейський Парламент. Resolution on Ukraine's EU candidate status. 2022. URL: European Parliament.

4. Європейська служба зовнішньої дії (EEAS). EU support for Ukraine. 2023. URL: EEAS.
5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. 2014. URL: EUR-Lex.
6. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. 2022. Vol. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.1036970>
7. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. *ScienceRise*. 2015. № 5/3 (10). С. 39–44.
8. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56–61.
9. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
10. Dmytryshyn R., Sharilo Y., Vdovenko N., Kot T., Mykhalchyshyna L. Effect of the martial law for in developing branches in the national economy for the north of Ukraine. The newest problems of science and ways to solve them: Proceedings of the XXX International Scientific and Practical Conference. International Science Group. August 02–05, 2022. Helsinki, Finland. 2022. 284 p.
11. Vdovenko N. Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. *Економічний часопис XXI*. 2015. № 5–6. С. 53–56.
12. Міністерство закордонних справ України. Відносини Україна-ЄС. 2023. URL: MFA of Ukraine.
13. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. *Innovative solutions in modern science*. 2016. № 4 (4). С. 3–17.
14. Світовий банк. Україна: Економічний огляд. 2023. URL: World Bank.
15. Міжнародний валютний фонд. Україна: Програма реформ та підтримка. 2023. URL: IMF.
16. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: EUR-Lex.

Жадан М. О.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Коробова Н. М.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Іновемними інвесторами приділяється досить суттєва увага сільському господарству, металургійній, харчовій промисловості і надзвичайно мізерна частка припадає на підприємства інноваційного спрямування, що не є дивним оскільки фінансування в такому напрямку означало б вихід економіки на новий, вищий рівень у зв'язку з оновленням уже існуючих технологій і встановлення нових. Україна має в 2,6 рази меншу частку товарів високотехнологічних видів промислової діяльності в структурі виробництва. Загалом технологічна структура експорту країни є неконкурентоспроможною - частка товарів промисловості з низьким рівнем технологічності та середньо- низько технологічних становить 72,5 %, тоді як частка середньо- високотехнологічних товарів складає лише 27,5 %. На даному етапі економічного розвитку в Україні інвестиції – це одне із шляхів вирішення багатьох проблем: підвищення рівня розвитку економіки, підвищення якісних показників господарської діяльності різних рівнів. Незважаючи на значну кількість досліджень, ряд питань, зокрема вплив на економіку України, потребують більш детального дослідження. Метою є дослідження впливу іноземних інвестицій на економіку України.

На сучасному етапі становлення вітчизняної економіки досить вагому роль відіграють прямі іноземні інвестиції. Іноземні інвестиції - цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. В останні роки спостерігається зниження

обсягу залучених іноземних інвестицій у економіку країни, що спричинено рядом проблем. Основними з них є: неналежно розвинений механізм захисту прав власності; несприятливий фіскальний простір; низька ефективність ринків товарів і послуг тощо. Зниження обсягу залученого іноземного капіталу потрібно припинити, а для цього потрібно зробити багато нового. Бо саме за допомогою інвестицій відбувається не тільки піднесення економіки, а у результаті і підвищення добробуту населення. Іноземними інвесторами приділяється досить суттєва увага сільському господарству, металургійній, харчовій промисловості і надзвичайно мізерна частка припадає на підприємства інноваційного спрямування, що не є дивним оскільки фінансування в такому напрямку означало б вихід економіки на новий, високий рівень у зв'язку з оновленням уже існуючих технологій і встановлення нових. Україна у період на 2012 р. має в 2,6 рази меншу частку товарів високотехнологічних видів промислової діяльності в структурі виробництва. Загалом технологічна структура експорту країни є неконкурентоспроможною – частка товарів промисловості з низьким рівнем технологічності та середньо- низько технологічних становить 72,5 %, тоді як частка середньо- високотехнологічних товарів складає лише 27,5 %. У 2012 році дещо знизився обсяг залучення іноземних інвестицій в українську економіку. За офіційними даними Державного комітету статистики України, скорочення надходжень іноземних інвестицій становило 7,2 % обсягів 2011 року. Найбільшу частку іноземних інвестицій було вкладено у промисловість – приблизно 50,8 % загального припливу коштів акціонерного капіталу (2136,8 млн.дол., що майже що майже вдвічі більше порівняно з 2011 роком). Пріоритетними для іноземних інвесторів залишаються посередницькі сектори економіки. За останні роки значна частина всього обсягу прямих іноземних інвестицій спрямовуються у фінансовий сектор (станом на 01.07.2012 р. частка іноземних інвестицій становить 31,2 %) Залучення іноземного капіталу у вигляді інвестицій призводить до ряду дефектів у економіці, а саме: «соціально економічний ефект». Розвиток сектору з іноземною участю має мультиплікативний ефект для всієї економіки, тому що

супроводжується підключенням до нього місцевих постачальників, виявляє додатковий попит на кваліфіковану робочу силу; «експортний ефект». Розширення експорту, покращення його структури за рахунок продукції сучасного машинобудівного комплексу, автомобільної й електронної промисловості, телекомунікацій та інших галузей високих технологій; «ефект доповнення» відбувається, коли іноземні підприємства не виступають конкурентами місцевим компаніям, а посідають власну нішу; інноваційний ефект.

Оскільки прямі іноземні інвестиції забезпечують трансферт технології, ноу-хау, передових методів управління та маркетингу, вони сприяють підвищенню ефективності використання виробничих ресурсів як у компаніях з іноземною участю, так і в національних фірмах приймаючої країни. На відміну від іноземних позик і кредитів іноземні інвестиції не стають тягарем зовнішнього боргу, а сприяють його погашенню. Ефективно використані в перехідних економіках прямі іноземні інвестиції можуть стати найважливішим фактором прискорення темпів економічного зростання, оптимізації економічної структури, підвищення конкурентоспроможності продукції й країни в цілому, становлення нової інституціональної структури ринкової економіки. Великий вплив на національну економіку мають іноземні інвестиції транснаціональних компаній (ТНК). Прихід іноземних ТНК на український ринок розпочався одразу ж після проголошення незалежності України. Без інвестицій неможливе створення капіталу, забезпечення конкурентоздатності товаровиробників на зовнішніх і внутрішніх ринках. Світовий досвід показує, що залучення іноземного капіталу у вигляді прямих інвестицій має низку суттєвих переваг для приймаючої країни порівняно з іншими формами економічного співробітництва. Прямі іноземні інвестиції є способом підвищення продуктивності й технологічного рівня вітчизняних підприємств. Порівнюючи два останні роки можна спостерігати тенденцію зменшення надходжень від прямих іноземних інвестицій. При цьому приріст прямих інвестицій (акціонерного капіталу) склав 736,6 млн дол. США. Найбільші країни інвестори: Кіпр – 17692,2 млн дол. США (31,8 %); Німеччина – 6124,0 млн дол. США (11,0 %); Нідерланди – 5260,8 млн дол. США (9,4 %).

Збільшення обсягу іноземного капіталу за рахунок іноземних інвестицій є позитивним явищем як для країни у яку надходять кошти (підвищення економічного розвитку), так і для іноземного інвестора (додатковий прибуток). Завданням держави на даному етапі є: створення сприятливого бізнес – клімату для припливу іноземних інвестицій в різні галузі економіки, організувати різноманітні структури підтримки іноземного інвестування. Стимулювання іноземних інвестицій є одним із основних пріоритетів сучасної економічної політики. В посткризовому періоді, не враховуючи кредитів Міжнародного валютного фонду, іноземні інвестиції стають основним джерелом валютних та фінансових вливань. Оскільки на відміну від кредитів інвестицій не стають фінансовим тягарем, тобто сумою коштів яку потрібно повернути і на яку нарастають відсотки. Іноземні інвестиції справляють відчутний вплив на економіку України у виробництві, зайнятості, доходах, цінах, експорті, імпорті, платіжному балансі, економічному зростанні та загальному добробуті населення країни.

Список використаних джерел:

1. Про режим іноземного інвестування: Закон України (від 19.03.1996 № 9396–XIV зі змінами та доповненнями). URL: <http://surl.li/ttoad>.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://surl.li/ttoad>.
3. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
4. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності галузей АПК в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2018. Вип. 284. С. 204–211.
5. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. ScienceRise. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.
6. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

Dmytryshyn R. A.

2nd year full-time student of the first (bachelor's) level of higher education majoring in "International Relations, Public Communications and Regional Studies" of the educational program "International Relations" of the Educational and Research Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL RELATIONS IN THE CONTEXT OF FINANCIAL AND FOOD SECURITY CHALLENGES FOR UKRAINE

In the current context of global economic instability and growing food security challenges, the development of international relations is crucial for ensuring Ukraine's sustainable development. Financial crises, driven by geopolitical conflicts, fluctuations in financial markets, and the aftermath of the COVID-19 pandemic, pose significant challenges for the economies of many countries, including Ukraine. Simultaneously, food security issues, exacerbated by climate change and population growth, require effective solutions at the international level. Global financial challenges necessitate coordinated efforts to strengthen financial systems and enhance their resilience to external shocks. Amid rising inflation and currency volatility, Ukraine must actively collaborate with international financial institutions and partners to attract investments and implement advanced financial technologies. In particular, the development of financial technologies (fintech) is a critical area that can significantly improve the efficiency of financial operations and access to financial services. Cooperation with countries that have successfully implemented fintech solutions can serve as a catalyst for modernizing Ukraine's financial system. As one of the world's leading producers of grain crops, Ukraine has great potential to strengthen its role in ensuring global food security. In the context of climate change and limited natural resources, international cooperation in the field of agricultural technologies and innovations is of paramount importance. Joint research projects with leading agricultural countries can facilitate the introduction of cutting-edge technologies in agriculture, such as precision farming, sustainable farming practices, and efficient irrigation systems.

This will enhance the productivity of Ukraine's agricultural sector and ensure stable yields amidst climatic changes. Expanding international trade and attracting foreign investments are key drivers of economic growth. The conclusion of trade agreements aimed at reducing tariff and non-tariff barriers can significantly increase the volume of Ukrainian goods and services exports. Specifically, Ukraine can boost its agricultural exports to countries in need of food security. At the same time, attracting foreign investments in the manufacturing sector, infrastructure, and technologies will contribute to job creation and enhance the competitiveness of the Ukrainian economy. To attract other countries to cooperate amidst financial and food security challenges, Ukraine can employ several strategies, including deepening diplomatic relations through regular high-level meetings, official visits, and participation in international forums and organizations. This will help strengthen bilateral and multilateral ties. It is also important to conduct information campaigns aimed at improving the country's image abroad and raising awareness of its cultural, economic, and scientific achievements. Thus, the development of international relations in the context of financial and food security challenges is critically important for Ukraine. Interaction with international partners, exchange of experiences, and implementation of innovations will contribute to enhancing economic stability, ensuring food security, and promoting sustainable development in the country. A strategic approach to international cooperation will help Ukraine effectively respond to global challenges and achieve its long-term economic goals.

Список використаних джерел:

- 1.
2. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. *ScienceRise*. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.
3. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

Жарук Т. С.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна
Павленко М. М.,
асистент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДХОДІВ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ФІНАНСОВИХ І ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ

Від самого початку незалежності в 1991 р., Україна висловлювала бажання наблизитись до Європейського Союзу. Це прагнення стало основним стимулом для розвитку співпраці. 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. 1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації усіма державами-членами Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі. Підписана в 2014 році Угода про асоціацію стала ключовим кроком в розвитку співпраці України та Європейського Союзу. Ця угода передбачала глибоку інтеграцію України з ЄС, включаючи зону вільної торгівлі, політичний діалог та співпрацю в різних галузях. Переваги співпраці України з ЄС включають економічні переваги: а) доступ до великого ринку; б) зниження митних обмежень; в) інвестиції; г) технологічний та інноваційний обмін; д) підвищення стандартів якості. Значну роль відіграють і політичні переваги: а) політична стабільність. Партнерство з ЄС сприяє політичній стабільності в Україні, допомагаючи вирішувати політичні конфлікти та зміцнювати демократичні інституції; б) спільні цінності. Україна та ЄС поділяють спільні цінності, такі як демократія, права людини, верховенство права, свобода слова. Ця спільність цінностей сприяє глибшому співробітництву; в) підтримка в кризових ситуаціях. Україна отримує підтримку ЄС у вирішенні кризових ситуацій, гуманітарну допомогу та підтримку внутрішньо переміщеним особам.

Слід звернути увагу і на освітні переваги, зокрема можливість навчання в європейських університетах. Українські студенти мають можливість навчатись в університетах ЄС, що відкриває перед ними доступ до вищої якості освіти та світового рівня академічних можливостей; співпраця з ЄС включає в себе різноманітні програми обміну для студентів та викладачів, що сприяє культурному та освітньому обміну; Україна зобов'язалася наближати свої освітні стандарти до стандартів ЄС. Це допомагає покращити якість освіти в Україні та зробити освітній процес більш сумісним з міжнародними стандартами. При цьому випускники українських університетів мають можливість працевлаштуватися в країнах ЄС, що розширює їхні можливості для кар'єрного розвитку та заробітку. Переміщення людей переваги: а) безвізовий режим, а саме домовленості про співпрацю дозволяють українцям подорожувати до країн ЄС без віз на короткі терміни та робити це зі спрощеними процедурами для подовження терміну перебування; б) робочі можливості, що допоможуть українським громадянам можливість отримувати робочі візи або перебувати на робочому місці в країнах ЄС, а це відкриває нові можливості для працевлаштування, співробітництва та кар'єрного розвитку в ЄС; в) туризм та культурний обмін це відкриті кордони, які сприяють розвитку туризму та культурного обміну між Україною та країнами ЄС; г) захист прав громадян, які подорожують або працюють в ЄС, користуються захистом своїх прав згідно з європейськими законами та нормами.

Звертають на увагу і аналіз викликів співпраці України з ЄС:

1. Реформи, які нам необхідно проводити в багатьох сферах, включаючи юстицію, боротьбу з корупцією та публічну адміністрацію, щоб відповідати стандартам ЄС.

2. Адаптація господарства, а саме інтеграція в європейський ринок та адаптація українського господарства до нових вимог та конкуренції.

3. Міграція, що провокує потік українців до країн ЄС створює виклик для управління міграцією та соціальною інтеграцією.

4. Внутрішні суперечності, що можуть вплинути на здатність країни до проведення реформ та здійснення співпраці з ЄС.

5. Внутрішні виклики в ЄС такими як брексит, міграція, націоналізм та інші, які можуть вплинути на співпрацю з Україною.

Загалом, можна зробити висновок, що співпраця України з ЄС має великий потенціал, але вимагає великих зусиль для досягнення позитивних результатів. Незважаючи на ці виклики, перспективи співпраці між Україною та ЄС є позитивними. Європейський Союз продовжує підтримувати Україну на шляху реформ, надаючи необхідну допомогу та сприяючи інтеграції. Успішна реалізація співпраці з ЄС може привести до значного економічного розвитку, підвищення рівня життя громадян, зміцнення демократичних інститутів та забезпечення стабільності в регіоні. Таким чином, співпраця з Європейським Союзом залишається ключовим напрямком зовнішньої політики України і стратегічним пріоритетом, що сприяє інтеграції країни до європейського співтовариства та утвердженню її місця на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Європейський Союз та Україна: історія відносин та перспективи співпраці. Посольство України в Королівстві Бельгія. URL: <http://surl.li/ttodr>.

2. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу. Європейська Комісія. URL: https://europa.eu/european-union/index_en.

3. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. ScienceRise. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.

4. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

5. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

6. Угода про асоціацію між Європейським Союзом та Європейськими співтовариствами і їхніми державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої сторони. URL: <http://surl.li/ttodu>.

Йосенко М. П.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Кірейцева О. В.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ У ФРАНЦІЇ

Міжнародна економіка Франції є складним і динамічним процесом, який включає численні аспекти, такі як торгівля, інвестиції, політичні стосунки, регуляторні рамки та інші фактори, що впливають на економічну активність країни на світовій арені. Франція - високорозвинута країна, яка має значний вплив і на міжнародні економічні відносини, і на світову політику. Вона є членом «Великої Сімки», входить у НАТО, ОЕСР, посідає за економічним потенціалом друге місце в Європейському Союзі. За розмірами ВВП (в поточних цінах) Франція має четверту в світі позицію після США, Японії й Німеччини. Вона є значним експортером капіталу, за обсягом банківської діяльності знаходиться на третьому місці в світі. В Європі Франція є третьою державою за площею Франція має розвинуту авіакосмічну промисловість, атомну енергетику, хімічну промисловість та сферу послуг. За виробництвом сільськогосподарської продукції Франція посідає четверте місце в світі, а за її експортом друге у світі. Франція є однією з розвинених європейських країн з одним з самих високих рівнів життя в світі.

Франція займає серед країн ЄС друге місце в світі за рівнем сільськогосподарського виробництва, є лідером Західної Європи з виробництва молока, зерна, цукрового буряка, картоплі, м'яса, винограду. Саме вона є найбільшим експортером різноманітних видів сільськогосподарських продуктів. Враховуючи наведені вище факти, продукти тваринництва і рослинництва представлені приблизно в рівному процентному співвідношенні. Крім сільського

господарства у Франції також розвинені такі галузі як туризм, промисловість, транспорт, телекомунікації, енергетика. Відмінною рисою економіки Франції є те, що рушійною силою для її розвитку стала сфера послуг, оскільки туризм є однією з самих прибуткових статей бюджету країни. Крім цього, розвиток економіки країни забезпечується за рахунок ефективної системи зовнішньої торгівлі і інвестування. Частіше за все свій капітал Франція розміщує в таких країнах як Бельгія, Німеччина, Люксембург, Швейцарія, США, країни Африки і Латинської Америки. Операції з нерухомістю, торгівля, освіта та охорона здоров'я займають провідні місця у сфері послуг. Особливу роль в структурі економіки Франції відіграє туризм. Францію щорічно відвідує біля 85 млн іноземних туристів, що робить її найпопулярнішим туристичним напрямом у світі. Прямий внесок туризму у ВВП оцінювався у 80,4 млрд євро або 3,7 % ВВП і 4,2 % зайнятих. Загальний же внесок (враховуючи придбання нових літаків, будівництво нових готелів, роботу служб безпеки, ІТ-послуги і т. д.) складає 199,3 млрд євро (9,1 % ВВП) з прогнозованим зростанням до 259,6 млрд євро (10,0 % ВВП).

Франція посідала 5-те місце у світі за обсягом товарного експорту (\$ 573 млрд, 3,5 % світового експорту) і 4-те – за обсягом імпорту (\$ 651 млрд, 3,9 % світового імпорту). Франція експортує в основному літальні апарати (13 % від загального обсягу експорту), продукти харчування (10 %), хімічні речовини (9 %), промислове і сільськогосподарське обладнання (8 %), комп'ютери, електроніку (7 %), вироби з металу (7 %), фармацевтичні препарати (6 %), транспортні засоби (6 %), текстильні вироби, одяг (5 %) і електроустаткування (4 %). Дві третини збільшення французького товарного експорту в останні роки. припадає на три товарні групи: «повітряні і космічні літальні апарати», «транспортні засоби» та «ювелірні вироби і біжутерія» економіка Франції характеризується лідируючими позиціями на європейському і світовому ринках. Після структурної кризи, що трапилася в 1980-х рр., економіка Франції стала розвиватися стабільно. Сучасна французька економіка представляє собою змішану систему, в якій велику керуючу роль грає держава. Державне

регулювання впливає великий чином на відношення в суспільстві, виробництво і економіку. Велика частка державного сектора знаходиться в стратегічно важливих галузях економіки - транспорті і нафтовій промисловості, що забезпечує хорошу зайнятість і соціальний захист населення.

Міжнародна економіка Франції стикається з численними викликами, такими як глобальна конкуренція, економічні кризи, політична нестабільність у деяких регіонах світу та екологічні проблеми. Водночас, країна має безліч можливостей для розширення своїх економічних зв'язків, зокрема, через розвиток нових ринків і технологій.

Франція інвестує значні кошти в дослідження та розробки, що сприяє її лідерству в таких галузях, як аерокосмічна індустрія, біотехнології, інформаційні технології та відновлювальні джерела енергії. Це дозволяє Франції залишатися конкурентоспроможною на глобальному ринку.

Можна зробити висновок, що економіка Франції на сучасному етапі є наочною ілюстрацією принципу прагматизму, згідно з яким все існуючі економічні теорії повинні працювати в реальності. Французи, використовуючи такий підхід до економіки, добилися хорошого балансу між державним регулюванням і вільним підприємництвом. Державне регулювання відіграє важливу роль у її економіці, забезпечуючи баланс між державними і приватними секторами. В цілому, економіка країни є прикладом успішної реалізації принципу прагматизму, що сприяє стабільному та збалансованому розвитку країни. Досвід Франції у здійсненні міжнародної економіки є прикладом інтеграції національних економічних стратегій у глобальний контекст, адже демонструє здатність адаптуватися до змінних умов світового ринку та активно впроваджувати інновації для підтримки своєї конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях. Економіка Франції. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/20704-44-ekonomka-frants.html>.
2. URL: http://4ua.co.ua/international/zb2bc69b5c53a88421316d37_0.html.
3. URL: http://www.trademap.org/Country_

Комарова Н. А.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Перегида Ю. А.

*к.г.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ НА УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ

Зі вступом України до Світової організації торгівлі (СОТ) країна завершила важливий етап інтеграції у світову торговельну систему. Україна прагне формувати свою торговельну політику на основі міжнародно визначених норм і правил, одночасно використовуючи можливості, які надає їй вступ до СОТ. Зокрема, статус такого членства дозволяє Україні використовувати майданчик СОТ для відстоювання національних торгових інтересів у рамках участі в роботі комітетів і підкомітетів СОТ, розширювати участь у багатосторонніх міжнародних переговорах щодо подальшої лібералізації торгівлі, захищати національних виробників і використовувати можливості міжнародного механізму розв'язання торговельних спорів. Членство в СОТ заохочує до гармонізації законів та нормативних актів, уникнення дублювання, усунення невідповідностей та внесення змін з метою подальшої лібералізації торгівлі та суміжних секторів. Це складний і тривалий процес, але для країни немає іншого шляху, окрім як працювати в рамках СОТ, яка надає можливості підвищити ефективність торгівлі з країнами-членами.

Розвиток зовнішньої торгівлі України залежить від низки факторів, окрім членства в СОТ. До них належать світова економічна ситуація, темпи реструктуризації та модернізації української економіки, світові та регіональні тенденції розвитку окремих галузей та виробництв. Здобутком членства в СОТ є його позитивний вплив на національну політику та відповідні інститути.

Проведення регулятивної політики України в сфері торгівлі та суміжних галузях у відповідність нормам та вимогам СОТ означає на практиці запровадження та дотримання правил поведінки ринкового типу. Розробка та імплементація таких законодавчих та регулятивних актів є досить складним процесом, що вимагає значних зусиль, але, з іншого боку, приєднання до СОТ забезпечує корисні стимули перегляду законів та регулятивних правил в напрямку їх цілісності, який би за інших умов міг би й не мати місця в країні, що вступає в СОТ. Вступ України до СОТ позитивно вплинув на гармонізацію торговельно-орієнтованого законодавства з договірною-правовою системою СОТ і сприяв активізації торговельних відносин з країнами-членами Організації, на яку припадає 95 % світової торгівлі. Загальний аналіз експортних операцій з товарами після приєднання України до СОТ свідчить про позитивний вплив на просування української продукції на зовнішні ринки.

Членство України у СОТ стало потужним стимулом реформування торговельного режиму країни, формування прозорості та передбачуваної регуляторної політики, що сприятиме розвитку вітчизняного підприємництва, у тому числі через вихід на зовнішні ринки. Насамперед цьому сприяла реалізація комплексу заходів з адаптації української економіки до вимог СОТ.

Набувши членства у СОТ, Україна отримала можливість брати безпосередню участь у багатосторонніх торговельних переговорах раунду Доха-Розвиток та переговорах з питань приєднання до СОТ нових членів для реалізації інтересів держави у торговельно-економічній сфері.

Участь в інформаційній системі СОТ та використання переваг від участі у системі завчасного обміну інформацією надало можливість доступу українських підприємств до інформації та джерел отримання інформації щодо змін у торговельних режимах членів СОТ, ініціювання діалогу та обговорень з метою покращення умов торгівлі. Ключовою проблемою в умовах членства України в СОТ залишається необхідність реалізації структурних реформ вітчизняної економіки у такий спосіб, який би гарантував покращення ефективності промислового та сільськогосподарського виробництва шляхом оперативної

трансформації імпульсів від внутрішнього та зовнішнього ринків в економічні відносини та впровадження новітніх технологій. Аналіз зовнішньоекономічних відносин України свідчить, що вступ держави до СОТ сприяв адаптації торговельного законодавства України з договірно-правовою системою СОТ та спонукав до інтенсифікації торговельних відносин з країнами-членами.

Проблеми, що пов'язують зі вступом України до СОТ, які в першу чергу стосуються загроз для вітчизняного виробника на внутрішньому ринку, насправді, є наслідками глобалізації та існують незалежно від членства країни у СОТ. Значне загострення конкуренції через розширення зовнішньоторговельної діяльності є об'єктивним процесом, який торкається всіх країн-учасниць міжнародної торгівлі. В цих умовах основним завданням держави є створення таких умов для вітчизняних виробників, щоб вони могли ефективно використовувати можливості власного розвитку. При цьому важливо взяти до уваги, що СОТ надає дієві механізми для захисту внутрішнього ринку від недобросовісної торговельної діяльності та неякісної імпоротної продукції. Україна відповідно до угод СОТ та національного законодавства може використовувати такі захисні заходи, як квотування, спеціальне мито, антидемпінгові заходи, компенсаційні заходи. Світова організація торгівлі впливає на українську економіку в різних аспектах, зокрема:

1. Зовнішньоекономічні зв'язки: Участь в СОТ відкриває для України можливості для розширення експортних ринків та збільшення обсягів зовнішньої торгівлі. Членство в цій організації сприяє зниженню митних бар'єрів, створює стабільне правове середовище для торгівлі та захищає права та інтереси українських експортерів на міжнародному рівні.

2. Розвиток експортної імпортозаміщення: Участь в СОТ спонукає українських виробників до підвищення конкурентоспроможності своїх товарів та послуг на світових ринках. Це може стимулювати модернізацію та підвищення якості продукції, а також розвиток нових галузей промисловості.

3. Інвестиції та технологічний обмін: Участь в СОТ сприяє залученню іноземних інвестицій та технологій до України через створення сприятливого

клімату для бізнесу та зменшення торговельних обмежень. Це може сприяти розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць та підвищенню ефективності виробництва.

4. Зміна структури економіки: Участь в СОТ може вплинути на структуру української економіки, спонукаючи до переорієнтації виробництва на більш конкурентоздатні галузі та товари, які мають попит на світових ринках.

5. Виклики та можливості: Членство в СОТ також ставить перед Україною виклики, такі як необхідність відповідати міжнародним торговельним стандартам, забезпечення якості продукції та дотримання прав людини та праці. Проте це також надає можливість отримати підтримку та допомогу від інших країн у вирішенні цих завдань.

Ми дійшли висновку, що вплив СОТ на українську економіку може бути багатограним, залежно від того, як країна використовує можливості, які вона надає, та як ефективно вона вирішує виклики, пов'язані з членством в цій організації. На сьогодні залишається ряд питань щодо виконання зобов'язань, взятих Україною при вступі до СОТ, які потребують вирішення шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів. До них відноситься перегляд переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, для вилучення з нього товарів із низьким рівнем ризику; вилучення з зазначеного переліку харчової продукції; проведення комплексу невідкладних заходів, спрямованих на запровадження санітарних та фіто санітарних заходів, ґрунтуючись на стандартах, директивах та рекомендаціях Міжнародного епізоотичного бюро та Міжнародної конвенції захисту рослин.

Список використаних джерел:

1. Пахомова Н. І. Деякі наслідки інтеграції України у світову торговельну систему в результаті приєднання до світової організації торгівлі (СОТ). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=757>.

2. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. ScienceRise. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.

Мізяк А. О.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Кірейцева О. В.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Міжнародна економіка – це система економічних відносин між країнами, що виникають у процесі обміну товарами, послугами, капіталом та робочою силою. Для європейських країн міжнародна економіка має виняткове значення, тому, що Європа – один з найвідкритіших регіонів світу, де на частку зовнішньої торгівлі припадає значна частина ВВП та центр світового господарства, де розташовані штаб-квартири багатьох транснаціональних корпорацій та міжнародних організацій. Особливості та специфіка розвитку міжнародної економіки в Європі: високий рівень економічної інтеграції, що ґрунтується на спільних правилах та стандартах; єдиний ринок Європейського Союзу, що об'єднує понад 450 мільйонів людей; важлива роль регіональних економічних організацій, таких як ЄС, ЄВЛ, ОБСЄ; розвинена система міжнародних економічних відносин з іншими регіонами світу.

Місце та роль європейських країн у світовій економіці: Європа – один з трьох лідерів світового господарства поряд з Північною Америкою та Азією; на частку європейських країн припадає близько 20 % світового ВВП; європейські країни є одними з найбільших експортерів та імпортерів товарів та послуг; важлива роль європейських країн у міжнародних інвестиціях, валютно-фінансових відносинах та міграційних процесах. Основні характеристики міжнародної економіки європейських країн: високий рівень зовнішньої торгівлі; диверсифікована структура експорту та імпорту; географія зовнішньоекономічних зв'язків; значні обсяги міжнародних інвестицій; міграція робочої сили; валютні та фінансові відносини.

Сучасні тенденції розвитку міжнародної економіки європейських країн: глобалізація: посилення взаємозв'язків та взаємозалежності країн світу, що веде до зростання конкуренції та нових можливостей; регіональна економічна інтеграція: поглиблення співпраці між країнами Європи в рамках ЄС, що веде до створення спільного ринку та інших переваг; розвиток нових галузей економіки: зростання ролі інформаційних технологій, біотехнологій, зеленої економіки, що веде до змін у структурі експорту та імпорту; зростання ролі інновацій та високих технологій та вплив міжнародних економічних криз, що ведуть до зниження темпів економічного зростання, збільшення безробіття та інших негативних явищ.

Виклики та перспективи розвитку міжнародної економіки європейських країн це зростання конкуренції з боку інших регіонів світу; проблеми міграції та демографії; зміна клімату та необхідність переходу до «зеленої» економіки; геополітичні ризики та їх вплив на економіку; політична нестабільність та військові конфлікти в деяких регіонах світу можуть негативно впливати на міжнародну торгівлю та інвестиції.

Шляхи підвищення конкурентоспроможності європейських країн у світовій економіці: інновації та розвиток високих технологій: інвестування у дослідження та розробки, підтримка стартапів та інноваційних підприємств; підтримка малого та середнього бізнесу: створення сприятливого регуляторного середовища, надання фінансової допомоги та консультацій; розвиток освіти та професійної підготовки: забезпечення кваліфікованою робочою силою, яка відповідає потребам сучасного ринку праці; інтеграція в глобальні виробничі ланцюжки: участь європейських компаній у міжнародному поділі праці та виробництві. Також важливо зміцнення міжнародного співробітництва: співпраця з іншими країнами для вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату та торгівля.

Можна зробити висновок, що міжнародна економіка є ключовим фактором розвитку європейських країн. Європа має адаптуватися до нових умов світового господарства, шляхом розвитку інновацій, підтримки малого та середнього

бізнесу, інвестування в освіту й зміцнення міжнародного співробітництва. Тільки так європейські країни зможуть зберегти свою конкурентоспроможність та забезпечити стабільне економічне зростання в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Salvatore, Dominick. *International Economics*. John Wiley & Sons, 2017. This comprehensive textbook covers various aspects of international economics, including trade theories, international trade policies, foreign exchange markets, and international capital flows.

2. Krugman, Paul R., Obstfeld, Maurice, and Melitz, Marc J. *International Economics: Theory and Policy*. Pearson, 11th Edition, 2017. This book provides a theoretical and practical understanding of international economics, discussing trade theories, balance of payments, exchange rate determination, and international monetary systems.

3. Feenstra, Robert C., and Taylor, Alan M. *International Economics*. Worth Publishers, 4th Edition, 2017. This textbook offers a contemporary perspective on international economics, covering topics such as globalization, trade policies, regional integration, and economic development.

4. Carbaugh, Robert J. *International Economics*. Cengage Learning, 16th Edition, 2018. Carbaugh's book provides a clear and concise overview of international economics concepts, with a focus on real-world applications and policy implications.

5. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

6. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. *ScienceRise*. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.

7. Appleyard, Dennis R., Field, Alfred J., and Cobb, Steven L. *International Economics*. McGraw-Hill Education, 9th Edition, 2016. This textbook explores international economics through a blend of theory, policy analysis, and real-world examples, making it accessible to students and practitioners alike.

Сидоренко Д. М.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Перегуда Ю. А.

*к.г.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОПІ

Європейський континент завжди був центром міжнародної торгівлі та економічних взаємозв'язків. З появою Європейського Союзу (ЄС) ця область стала ще більш інтегрованою і складною. У цій статті розглянемо еволюцію міжнародної економіки в європейських країнах, від національних меж до формування спільного європейського ринку. Історія міжнародних економічних відносин в Європі свідчить про постійний розвиток та зміну. Після Другої світової війни країни Європи стали усвідомлювати необхідність співпраці та інтеграції для забезпечення миру та економічного зростання. У 1950-х роках почалася інтеграція засновників Європейського Співтовариства (ЄС). Однією з перших ініціатив була створена Європейська вугільна та сталева спільнота (1951), яка поклала початок економічній інтеграції. У 1993 році був утворений Європейський Союз, який став справжнім каталізатором для зростання міжнародної торгівлі та інтеграції в європейському регіоні. Встановлення спільного ринку, єдиної валюти (євро), та зняття торгових бар'єрів сприяли зростанню економічної активності та збільшенню обсягів торгівлі

Незважаючи на досягнення, ЄС має ряд викликів, таких як Brexit, що став сигналом для перегляду процесів інтеграції. Крім того, глобалізація, кризи та конфлікти у сусідніх регіонах також впливають на міжнародну економіку Європи. Майбутнє міжнародної економіки Європи залежить від здатності ЄС адаптуватися до змінного світового середовища. Це вимагатиме посилення співпраці між країнами, вдосконалення торгових угод та заходів безпеки, а

також інвестування в інновації та сталість. Міжнародна економіка Європи пройшла довгий шлях від національних меж до інтегрованого ринку, що забезпечує величезний потенціал для економічного зростання та співпраці. Незважаючи на виклики, ЄС залишається ключовим гравцем у світовій економіці, а майбутні перспективи відкривають нові можливості для розвитку.

Еволюція міжнародної економіки в Європі представляє собою складний і динамічний процес, що відбувається серед геополітичних, економічних та соціокультурних змін у регіоні. Протягом останніх десятиліть Європейська економіка пережила ряд значних трансформацій, включаючи створення Європейського Союзу, впровадження євро, розвиток внутрішнього ринку та розширення ЄС. Ці процеси сприяли поглибленню економічної інтеграції, збільшенню обсягів торгівлі та інвестицій між країнами Європи, а також стимулювали зростання конкурентоспроможності та інновацій в регіоні. Важливим аспектом еволюції міжнародної економіки в Європі є також розвиток співробітництва у сферах науки, технологій, освіти та культури, що сприяє подальшому зміцненню інтеграційних процесів. Залучення нових країн-членів, розвиток торгових відносин з країнами поза Європою, а також постійне вдосконалення правового та інституційного середовища сприяють створенню більш стійкої та конкурентоспроможної європейської економіки.

У висновку, можна сказати, що еволюція міжнародної економіки в Європі є невід'ємною частиною загального процесу глобалізації, що сприяє спільному розвитку країн регіону та зміцненню їхнього місця на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Baldwin R., & Wyplosz C. The Economics of European Integration. 6th ed. McGraw-Hill Education. 2019.
2. Dinan D. Europe Recast: A History of European Union. Palgrave Macmillan. 2014.
3. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
4. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu>.

Скороход В. Е.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Павленко М. М.

*асистент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЕКСПОРТНИХ РИНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМЕНШЕННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Оптимізація експортної стратегії України: диверсифікація ринків як ключовий інструмент у зменшенні фінансових ризиків та забезпеченні сталого економічного зростання. Україна, як країна з відкритою економікою, стикається з різноманітними фінансовими ризиками, які можуть виникнути через залежність від обмеженого кола експортних ринків. У зв'язку з цим виникає необхідність в розвиненні стратегій диверсифікації експортних напрямків як інструменту для зменшення фінансових ризиків і створення стабільного фундаменту для економічного зростання. Диверсифікація експортних ринків може бути ключовим фактором для забезпечення стійкості української економіки в умовах коливань на світовому ринку та забезпечення доступу до різних джерел фінансування та ресурсів. Враховуючи глобалізацію та зростаючу конкуренцію на міжнародних ринках, розробка ефективних стратегій диверсифікації стає критичною для збереження конкурентоспроможності українських підприємств та створення сприятливих умов для сталого економічного розвитку.

Одним із ризиків, стали надзвичайні глобальні виклики, які спричинили скорочення поставань за кордон на 50 %. За 9 місяців 2022 р. Україна експортувала на 31,5 % менше, ніж обсяг за аналогічний період 2021 року. Диверсифікація експортних ринків є ключовою стратегією для України у зменшенні фінансових ризиків, пов'язаних із залежністю від обмеженого кола експортних партнерів. Розширення географії експорту дозволяє розподілити

ризика, що виникають внаслідок політичних, економічних та природних факторів, та забезпечити стабільний потік доходів для українців. Аналіз економічних показників та торговельних відносин дозволяє виокремити потенційні ринки для розширення експортних можливостей України. Вибір стратегічних партнерів із різних географічних регіонів забезпечує не лише різноманітність, але й стійкість українського експортного портфелю. Попри потенційні переваги, диверсифікація експорту також пов'язана з рядом ризиків та викликів. Серед них можна виокремити високі витрати на входження на нові ринки, нестабільність політичного середовища, ризик валютних коливань та інші фінансові чи економічні небезпеки. Розробка та впровадження ефективних стратегій зменшення фінансових ризиків пов'язаних із диверсифікацією експортних ринків передбачає використання різноманітних інструментів, таких як застосування фінансових посередників, укладання довгострокових контрактів, ретельний аналіз ринкових та політичних тенденцій тощо.

Підсумовуючи, диверсифікація експортних ринків є важливим інструментом для зменшення фінансових ризиків і забезпечення стійкості економіки України. Розширення географії експорту дозволяє зменшити залежність від окремих ринків і підвищити конкурентоспроможність українських товарів і послуг на міжнародному ринку. Державна підтримка і створення сприятливих умов для підприємств також грають ключову роль у цьому процесі. Реалізація ефективних стратегій диверсифікації експортних ринків має позитивно вплинути на стабільність і розвиток української економіки в умовах глобальних фінансових викликів.

Список використаних джерел:

1. Горянська Т. В. Конкурентні позиції експортоорієнтованих секторів економіки України. Економіка промисловості. 2012. № 1–2. С. 138–141.
2. John J. Wild, Kenneth L. Wild International Business: The Challenges of Globalization. Pearson. 9th Edition 2018. 448p.
3. Charles Hill, G. Tomas M. Hult Global Business Today. McGraw-Hill Education. 10 edition. 2017. 560 p.

Скрипник Є. О.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Павленко М. М.

*асистент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ПРИКЛАД УСПІШНОГО ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ

Європейський союз є інтеграційним проєктом, що об'єднав навколо себе суверенні держави. У своєму розвитку він пройшов низку історичних етапів. Друга Світова війна спричинила економічний спад та моральне розчарування на подальші ідеї в житті. Політичні діячі бачили суттєву проблему держав, що найбільше постраждали і понесли збитки під час війни і тому шукали вихід, як правильно вийти з кризової ситуації. В цій проблемі побачив Вінстон Черчилль, який в 1946 р в Цюріху звернувся до людей з промовою реалізувати план дій щодо того, щоб підняти економіку і лад держав на один рівень. В цьому йому допоміг французький економіст і політичний діяч Жан Моне, який надихнувся створенням європейських об'єднань і згодом саме він за допомогою В. Черчіля стане «Батьком Європи» що реалізує створення першого співтовариства країн Франції та ФНР, як приклад об'єднання двох континентальних держав Європи.

Офіційним початком західноєвропейською інтеграцією вважають саме Декларацію Роберта Шумана оприлюднену 9 травня 1950 р. в документі висловлено наміри Німеччини та Франції співпрацювати в сфері сталеливарної та вугільної промисловості. Це стало початковим кроком до подальшої майбутньої європейської інтеграції. Діюча система управління доповнюється цілою низкою інших органів і відомств. Верховенство права є фундаментальним принципом Європейського Союзу. Всі рішення та процедури ЄС спираються на договори, схвалені всіма країнами ЄС. Без держав-членів та

їхніх народів не було б і ЄС. Як демократична організація, Євросоюз має спілкуватися з урядами та мешканцями держав-членів, підприємствами й державними органами їхніми рідними мовами. Кожен, хто проживає в ЄС, має право знати, що роблять від його імені та на його податки, а також яких правил слід дотримуватися. Кожен також повинен мати можливість брати участь у діяльності ЄС без необхідності опанування іншої мови. Однією з фундаментальних цінностей, що єднає всі країни ЄС, є демократія. Це означає, що лише демократичні країни можуть бути членами ЄС. Іншими цінностями, спільними для всіх країн ЄС, є повага до людської гідності, свобода, рівність, верховенство права та повага до прав людини, зокрема прав меншин. ЄС спирається на шість ключових цінностей, які становлять основу нашого суспільства: повага до людської гідності; свобода; демократія; рівність; верховенство права; повага до прав людини, зокрема прав меншин. Ці виборювані роками цінності сформували суспільство, в якому ми зараз живемо. Цінності ЄС задокументовані в договорах ЄС і в Хартії прав ЄС. Це важливі юридичні документи, які схвалили всі країни ЄС, а тому всі вони мають їх дотримуватись. У 1992 році було прийнято рішення створити в рамках ЄС Економічно-валютний союз (ЕВС) і запровадити єдину європейську валютну одиницю, управління якою мав здійснювати Європейський центральний банк. Єдина європейська валюта – євро. Банкноти та монети євро замінили національні валюти у 12 з 15 країн ЄС (Бельгії, Німеччині, Греції, Іспанії, Франції, Ірландії, Італії, Люксембурзі, Нідерландах, Австрії, Португалії та Фінляндії). Три країни - Велика Британія, Данія та Швеція - не погодилися вводити євро у 1999 році. Сьогодні вже у 19 з 27 країнах-учасницях ЄС запроваджена європейська валюта. Однак, на даний момент, не перейшли на євро такі країни-члени ЄС як Польща, Чехія, Болгарія, Угорщина, Румунія та Хорватія. Укладаючи партнерство, як європейська інтеграція, Європейський Союз став прикладом успішного інтеграційного проекту, який відзначається своєю стабільністю, ефективністю та спроможністю до адаптації до змін. Наприкінці ХХ століття почалася історична подорож до об'єднання країн

Європи під єдиним прапором миру, процвітання та спільних цінностей. Важливість Європейського Союзу полягає в тому, що він створив потужний механізм співробітництва та взаємодії між своїми членами, що сприяє мирному врегулюванню конфліктів, зміцненню економічної стабільності та розвитку та поширенню демократії та прав людини. Успішна інтеграція країн у складі Європейського Союзу стала можливою завдяки активній політиці співпраці, взаєморозуміння та компромісу. Стабільність і процвітання, які приносить ЄС, є прикладом, як інтеграція може бути успішною, коли країни працюють разом.

Таким чином, Європейський Союз можна вважати прикладом успішного інтеграційного проекту, який приніс багато користі для своїх членів і став символом співпраці, миру та процвітання у Європі та світі.

Список використаних джерел:

1. Bergsten, C. F. *Europe's Crisis: A Blueprint for Action*. Peterson Institute. 2011.
2. O'Brien, R. Williams, M. *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*. Palgrave Macmillan. 2016.
3. Sbragia, A. *Europhiles and Eurosceptics: Changing Views on European Integration*. Routledge. 2013.
4. Vollaard, H., & de Lange, S. L. (Eds.). *A New Divide? Euroscepticism and the Rising Importance of Left–Right Ideology*. Brill. 2017.
5. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. *ScienceRise*. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.
6. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. *ScienceRise*. 2015. № 5/3 (10). С. 39–45.
7. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
8. Wallace, H., Wallace, W., & Pollack, M. A. *Policy-Making in the European Union*. Oxford University Press. 2015.

Троян С. С.

*здобувач першого рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»,
спеціальності 051 «Економіка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Кірейцева О. В.

*к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ІТАЛІЇ

Італії притаманна багата культура, вишукане мистецтво, що також відіграє значну роль на міжнародній економічній арені. Знаходячись у центрі Європи та маючи стратегічне географічне положення на Середземномор'ї, Італія є важливим учасником світової економіки. Тому ми розглянемо ключові аспекти міжнародної економіки Італії, а саме її зовнішню торгівлю, промисловість та інвестиційний клімат. Одним з визначальних аспектів міжнародної економіки Італії є її зовнішня торгівля. Країна відома як один з найбільших експортерів у світі, зокрема автомобілів, моди, харчових продуктів та машинобудівного обладнання. За останні роки Італія активно розвиває свої торговельні відносини з країнами Азії та Латинської Америки, що дозволяє їй диверсифікувати свої експортні ринки та зменшувати залежність від європейського ринку.

Промисловий сектор Італії є ще одним ключовим компонентом її міжнародної економіки. Країна володіє сильними галузями, такими як мода, дизайн, автомобільна промисловість та харчова промисловість. Італійські компанії відомі своєю якістю та інноваційністю, що робить їх конкурентоспроможними на світовому ринку. Однак, для збереження конкурентоспроможності, Італія повинна інвестувати у високі технології та інновації, щоб відповідати вимогам сучасного світового ринку. Інвестиційний клімат в Італії має свої переваги та виклики. Країна приваблює іноземних інвесторів своїм розвиненим ринком, висококваліфікованою робочою силою та стратегічним положенням. Однак, існують певні перешкоди, такі як

бюрократія, складний податковий режим та недоліки у системі права, які можуть затримувати потенційних інвесторів. Для привертання більшої кількості інвестицій Італія повинна активно працювати над поліпшенням свого бізнес-середовища та стимулювати інновації в економіці. Італія привертає мільйони туристів щороку своєю багатою культурою, історичними пам'ятками та прекрасними природними краєвидами. Туризм відіграє важливу роль у господарстві країни, створюючи робочі місця та стимулюючи розвиток інфраструктури. Фінансовий сектор Італії має значний вплив на її міжнародну економіку. Банки та фінансові установи грають ключову роль у фінансуванні підприємств, інвестуванні в нові проекти та забезпеченні стабільності фінансової системи. Як і в багатьох інших розвинених країнах, в Італії спостерігається старіння населення та зменшення народжуваності. Це може мати негативний вплив на економіку через зменшення робочої сили та збільшення соціальних витрат на пенсії та медичне обслуговування.

Італія, як член Європейського Союзу, підпорядкована впливу міжнародних подій та політики. Зміни у глобальних торгових угодах, міжнародні конфлікти та інші події можуть мати великий вплив на економіку країни. У змінному світі інновації та стійкість є ключовими факторами успіху для економічного зростання. Італія повинна продовжувати інвестувати в дослідження та розвиток, щоб забезпечити свою конкурентоспроможність у міжнародній арені.

У підсумку можна зробити висновок, що міжнародна економіка Італії є складною та різноманітною. Країна має значний потенціал для подальшого розвитку та збереження свого статусу важливого учасника світової економіки. Однак, для досягнення цих цілей необхідні даліші реформи та інвестиції в інновації та розвиток.

Список використаних джерел:

1. Guiso L., Pistaferri L., & Schivardi F. Understanding the Italian Malaise: Where do We Stand? In Einaudi Institute for Economics and Finance Working. №. 227. 2021.
2. Vannicelli, M. Italy's Economic Reforms: A tale of two governments. European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs. 2018.

Яцун А. Г.

*доктор філософії, завідувач навчально-наукової лабораторії «AGMEMOD»
кафедри глобальної економіки, економічний факультет
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ ГАЛУЗІ РАВЛИКІВНИЦТВА НА ЕКОНОМІКУ ТА ТОРГІВЛЮ В ІТАЛІЇ

Розширення можливостей функціонування циркулярної біоекономіки, потреба в ефективному управлінні відходами стало соціальною проблемою в Італії. Їх використання, особливо в разі біомасивних відходів та складних для обробки, може сприяти підвищенню ефективності витрат та сталості у сферах інновацій у харчовій промисловості та зеленій економіці. Зокрема, існує потреба у дослідженні та розробці систем обробки сільськогосподарсько-харчових відходів для мінімізації впливу на навколишнє середовище. Одним із основних викликів є зниження забруднюючих речовин за допомогою їх переробки та повторного використання для створення продуктів з доданою вартістю з метою дотримання принципів циркулярної економіки та біоекономіки. Використання панцирів равликів як корму для тварин - це рішення, яке вирішує проблеми, пов'язані з управлінням відходами їжі та безпекою харчування, а також зменшує потребу в розвитку традиційних кормів, що потребує значних ресурсів та має серйозний вплив на довкілля. Переробка залишків наземних молюсків після використання їх в харчовій промисловості - це досяжні соціальні, політичні та екологічні рішення, які сприяють циркулярній економіці. Виготовлені корми із залишків молюсків Італія активно експортує в країни світу (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1

Динаміка експорту перероблених ракоподібних, риби, молюсків та інших водяних безхребетних в Італії

Роки	2014	2015	2016	2017	2018
Експорт, тонн	9037	1644	1420	1990	3357
Роки	2019	2020	2021	2022	2023
Експорт, тонн	3559	3389	3749	3482	2842

Джерело: статистика торгівлі для розвитку міжнародного бізнесу

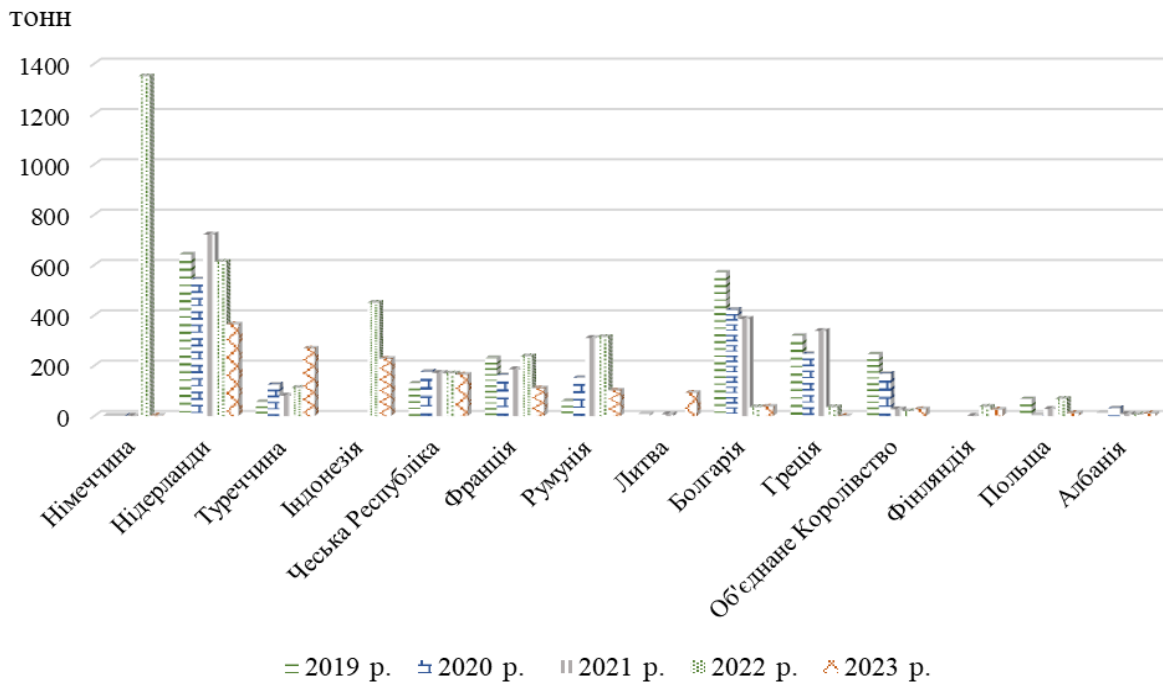

Рис. 1. Динаміка експорту борошна, порошку та гранул з риби або ракоподібних, молюсків або інших водних безхребетних в Італії

За вищезазначеними даними доходимо до висновку, що Італія розвинута в переробній промисловості. Дана країна має досвід у виготовленні кормів з молюсків, зокрема і з равликів. Маємо відзначити, що ці наземні молюски як продукти харчування дуже корисні, оскільки містять багато корисних елементів та вітамінів, а їх панцир багатий на кальцій, тому вони являють собою великий потенціал для переробки. Оскільки попит на продукцію равликівництва дуже високий і італійці постійно імпортують її з різних країн світу, то і розвиток переробної промисловості дає додатковий дохід з експорту. Тому дана стратегія гарно стимулює економіку Італії та стає прикладом для інших країн.

Список використаних джерел:

1. Поторі А. Д., Мессіна Л., Ліката П., Гульяндоло Е., Сантіні А., Белла Д. Відходи від ракушок равликів як загроза сталості та циркулярної економіки: нові застосування у харчовій промисловості. Стійкість, сталість, стійка екологічність: науковий журнал. 2024 р. С. 1-4.

2. Статистика торгівлі для розвитку міжнародного бізнесу. Trade Map. URL: <https://www.trademap.org/>.

3. Коробова Н. М., Зось-Кіор М. В., Вдовенко Н. М., Маргасова В. Г. Оптимізація ринкових механізмів у сфері економіки равликівництва в Україні та світі. Академічні візії. 2023. Вип. 22. [Електронне видання]. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8385390>.

4. Вдовенко Н. М., Коробова Н. М., Зось-Кіор М. В., Коваль В. В. Еволюція теоретичних засад регулювання експорту-імпорту аграрної продукції в умовах децентралізації для виходу на міжнародний ринок. Академічні візії. Вип. 23. [Електронне видання]. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10008533>.

5. Перегуда Ю. А. Перспективи розвитку равликівництва в умовах глобального регулювання. Академічні візії. 2023. Вип. 22. [Електронне видання]. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8397940>.

6. Перегуда Ю. А. Оцінка конкурентоспроможності господарств при виробництві продукції равликових та рибних ферм через призму показників імпорту та експорту. Український журнал прикладної економіки та техніки. № 3. 2023. С. 125–130. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-18>.

7. Маргасова В. Г. Досвід регулювання ринку продукції равликівництва в США та можливості його реалізації в Україні. Науковий вісник Полісся. № 2 (25). 2022. С. 6–19.

8. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201809056>.

9. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. Методичні підходи до адаптації зарубіжного досвіду державного регулювання конкурентоспроможного розвитку рибного господарства та равликівництва до реалій вітчизняного ринку. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2023. Вип. 38. С. 488–496. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10480963>.

10. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. Наукові підходи до державного регулювання конкурентоспроможного виробництва продукції равликівництва та рибного господарства для розвитку галузевих ринків. 2023. Вип. 22. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10481392>.

Наукове видання

**МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА В УМОВАХ ФІНАНСОВИХ
І ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародний науково-практичний семінар

За авторською редакцією

Підписано до друку 23.05.2024 року.
Ум. друк. арк. 8,9.
Зам. № 240300

Формат 60x84/8
Наклад 50 прим.

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України.
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041, те.: 527-81-55. E-mail: nubip_druk@ukr.net
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4097 від 17.06.2011

